

Brexit

12

Stor usikkerhet om ny handelsavtale

Norsk medisinproduksjon
Vil lindre medisinmangel med produksjon i Norge.

16

Plunder og usikkerhet
Falske legemidler er et problem.

20

Antibiotikaalarm
Ny antibiotika har ikke blitt utviklet på 30 år.

22

Nyhet i apotek!

VEGAN
Uten animalske
ingredienser

Omega-3 & D-vitamin fra alger.

- 5 Forbundsleder har ordet
- 6 Småstoff
- 12 Konsekvenser av brexit
- 16 Norsk legemiddelproduksjon
- 20 Falske legemidler
- 22 Antibiotika-alarm
- 24 Pensjonsavklaring på vent
- 26 Rastløst arbeidsjern
- 27 Parat UNG
- 28 Portrett: Unn Kristin Olsen
- 32 Forsvaret: Alltid beredt
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats leder

Medisintilgang etter brexit

Britenes utgang av EU er et faktum. Nå råder usikkerheten om hva forhandlingene om ny handelsavtale fører til på legemiddelfronten.

12

Foto: Kristin Rosmo

Norsk medisinproduksjon

Det er nå mangel på flere livsviktige medisiner i Norge. Kan redningen være å produsere flere legemidler selv?

16

Foto: Kristin Rosmo

20

Plunder og usikkerhet

Systemet som skal hindre at falske legemidler havner i forsyningskjeden, fungerer ikke knirkefritt.

Foto: Vilde Daler

22

Antibiotika-alarm

Professor mener antibiotikaproduksjonen bør flyttes hjem til Norge for å få bukt på resistenseksplosjonen.

Foto: OBM

24

Pensjon på vent

Stortinget har vedtatt nye pensjonsregler, men en pensjonsmodell for apotekansatte er fortsatt ikke klar.

Skabbkameratene

Det var fredag, det var på slutten av det glade åttitallet, og det betydde selvsagt fest og moro for meg og kompisene mine. Jeg hadde nettopp fått lappen, og denne fredagen skulle jeg være sjåfør til festen. Bilen ble fylt opp av øl og glade festgutter, og vi la i vei med høy stemning i bilen.

Ved seksfeltsmotorveien på Furuset i Oslo stod det to jenter og haiket. Gutta kommanderte meg til å stoppe bilen og plukke dem opp. Jeg tror dette er første og eneste gang jeg har rygget på motorveien, og det anbefales ikke.

Så bar det av gårde på fest, og haikerne ble selvsagt invitert med. Det gikk som det måtte gå – to av kompisene mine ble med jentene hjem etter festen, for det viste seg nemlig at de to venninnene bodde sammen.

Det som skjedde i leiligheten mens det nærmet seg lørdagens morgengry, skal jeg ikke beskrive i detalj her.

Et par dager etter kom beskjedene. Begge gutta hadde fått skabb. Og det var liten tvil om hvem smittekilden(e) var. Lege- og apotekbesøk måtte til. Det klødde visst noe inni hampen, men det var ikke det verste. – Det verste var å be moder'n og fader'n og lillesøsteren min å smøre seg med skabb-middel, sa kompisene min. Vi andre fikk oss en god latter.

Nå er vel skabb strengt ikke alltid like festlig som den gangen på åttitallet, og med de siste månedenes skabb-epidemi er det nok mange som må til legen – og på apoteket – når det klør noe inni hampen. Ta dem godt imot.

Vedee

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasiforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Kristin Rosmo
Avbildet: Hoda Aljobori

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 24.02.2020
Materiellfrist neste nummer: 29.05.2020

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Yrkesstolthet og kompetanse

Det forestående tariffoppgjøret nærmer seg med stormskritt, og vi i Farmasiforbundet er allerede godt i gang med planleggingen. Ettersom dette er et hovedoppgjør, kan det i år forhandles på tariffavtalen i tillegg til lønn.

I januar gjennomførte Farmasiforbundet og Parat en spørreundersøkelse i Boots, Apotek 1, Vitus og de frittstående apotekene om hva som er viktige prioriteringer for medlemmene i tariffoppgjøret i år. Tilbakemeldingene blir et viktig verktøy som vi skal se nærmere på og ta med oss inn i forhandlingene.

Et annet tema vi ønsker å konsentrere oss om i 2020, er yrkesstolthet og kompetanse. Disse henger tett sammen, og apotekteknikere bidrar til at apotekene har høy troverdighet i befolkningen. Derfor er det bekymringsfullt og trist å erfare at apotekteknikere sjelden blir omtalt av bransjen og våre arbeidsgivere som en stor ressurs i apotekene. Det blir ofte nevnt at det er stor mangel på farmasøyter på apotekene, men Farmasiforbundet mener dette er mer nyansert enn som så.

Farmasiforbundet er opptatt av at apotekteknikernes kompetanse, og totalkompetansen i apotek, blir brukt på en enda bedre måte enn i dag for å bidra til en fornuftig arbeidsdeling, og for å sikre god veiledning om legemidler og andre helsetjenester i apotekene. Hva skulle man gjort uten apotekteknikernes kunnskap og kompetanse?

I tillegg er vi opptatt av at apotekteknikerne slipper til der det er naturlig å utvikle rollen, og at det ikke settes begrensninger for en fornuftig arbeidsdeling mellom profesjonene. Det er også viktig at gjennomføringsevnen av tildelte nye oppgaver på apoteket er god. Apotekteknikere har et selvstendig ansvar for å gi aktiv informasjon.

Dette gjøres i stor grad i dag, men små apotek, færre ansatte og stort arbeidspress vil naturlig nok gå på bekostning av fagmiljøene på apotekene. Det blir mindre tid til faglig oppdatering og faglige samtaler. Dette er bekymringsfullt med tanke på for-svarligheten og den faglige kvaliteten som apotekene skal ha til enhver tid. Dersom bemanningen ikke er tilstrekkelig på apoteket, kan vi risikere at også tilliten til apoteket som faghandel svekkes.

Jeg vil oppfordre bransjen og arbeidsgivere til å fremheve apotekteknikernes kompetanse og den viktige jobben de gjør i apotekene hver eneste dag for å bidra til et friskere Norge!

Inne

Foto: Vette Daler

Styrket beredskap i ny grossistavtale

De fire regionale helseforetakene i Norge og forsvarret har inngått ny grossistavtale for legemidler med Alliance Healthcare. Den nye grossistavtalen gir bedre beredskap ved mangel på legemidler og trer i kraft 1. februar neste år. Det er lagt inn større beredskapslager i denne avtalen sammenlignet med den forrige. @NTBH

Stor økning i munnbindetterspørsel

Norske apotek merker økt etterspørsel etter munnbind etter utbruddet av koronavirus. Dette er likevel ikke noe helsemyndighetene anbefaler for friske mennesker. – Bruk av munnbind utenfor helsetjenesten gir veldig usikker effekt. Det vi ofte ser, er at folk som ikke er vant til å bruke munnbind, oftere tar seg til ansiktet når de bruker det. Det er ikke nødvendigvis så lurt når man skal forhindre smitte, sier overlege Siri Helene Hauge ved Folkehelseinstituttet. @NTB

Fortsatt uklart om vaksiner i apotek

Helsedirektoratet har bedt om en overordnet gjennomgang for rettslige og faglige avklaringer om helsetjenester i apotek, og spesielt spesifikke tjenester som vaksiner. I november 2019 skrev Dagens Medisin at flere fastleger nekter å forskrive influensavaksiner som skal settes av medarbeidere i apotek. Legene mener de ved å forskrive vaksinen sitter med det overordnede ansvaret for vaksineringen uten å ha reell mulighet til å følge opp. Helsetilsynet innrømmer at det trengs ytterligere avklaringer på regelverket, men understreker at virksomheter som tilbyr vaksiner, plikter å følge gjeldende regelverk samt sikre at ansatte har tilstrekkelig kompetanse og utstyr til å utføre sitt arbeid forsvarlig.

Kilde: Dagens Medisin

Asia og USA rykker forbi Europa

– Dersom ikke Europa tar grep, risikerer vi å bli uinteressante for de store legemiddel-selskapene, advarer Pär Tellner fra den europeiske legemiddelindustriorganisasjonen. Godkjenning av legemidler går mye raskere i Japan og USA enn i Europa, og Kina, som lå langt bak for få år siden, haler innpå. Europa har holdt samme hastighet på godkjenninger i mange år, mens USA og Japan har akselerert og bruker nå mellom fire og seks måneder mindre på å godkjenne nye legemidler. Også Canada og Australia er bedre enn europeiske land. @Farmatid

Stadig flere apotek, ingen økning i tilsyn

Siden 2012 har det blitt 222 flere apotek i Norge. Allikevel planlegger Statens legemiddelverk (SLV) færre tilsyn i år enn de gjorde i 2012. Tall fra Legemiddelverkets årsrapport for apotektilsyn viser at legemiddelmyndigheten i fjor førte tilsyn ved tolv apotek. Det er i dag registrert 960 apotek i Norge, og det skal etter planen kun gjennomføres 32 apotektilsyn i år, ifølge Legemiddelverket. *Kilde: Dagens Medisin*

Viagra-salget rett til værs

Salget av Viagra er klart stigende etter at medikamentet ble reseptfritt 1. januar 2020. Karoline Lund, fastlege og leder for legeforeningen i Østfold, er ikke overrasket over det økende Viagra-salget. – Dette har vi regnet med. Mange menn som føler en flauhet over sviktende ereksjon, vil nok synes det er enklere å gå på apoteket enn til legen. Det er helt naturlig, sier hun. @Dagsavisen

Voltarol blir reseptpliktig

Legemiddelverket har vedtatt at diklofenak, tabletter og kapsler, blir reseptpliktig fra og med 7. juli i år, fordi legemiddelet antas å gi økt risiko for hjerte- og karproblemer. Bakgrunnen er en studie fra 2018 som viser at til og med lave doser og kortvarig bruk er knyttet til økt risiko for alvorlige hjertehendelser. – Risikoen for alvorlige bivirkninger ser ut til å være høyere ved diklofenak sammenlignet med andre reseptfrie smertestillende legemidler som paracetamol, ibuprofen og naproxen, skriver Legemiddelverket på sine nettsider. @Farmatid

LEGER UTEN GRENSER REDDER LIV OG LINDRER NØD HVER ENESTE DAG
I KRIG, KRISER OG KATASTROFER. DET KAN DU OGSÅ GJØRE!

BLI FELTPARTNER OG STØTT OSS MED ET VALGFRITT BELØP I MÅNEDEN

TELEFON 08898
GIVERSERVICE@LEGERUTENGRENSER.NO
LEGERUTENGRENSER.NO/FELTPARTNER

Tredobling av fedme på verdensbasis

En ny rapport fra Verdensbanken viser en tredobling av fedme på verdensbasis. Rapporten viser at overvektsrelaterte sykdommer er blant de tre vanligste dødsårsakene i alle verdens regioner, unntatt Afrika sør for Sahara. I Vest-Europa er det bare Storbritannia, Irland og Spania som har mer fedme i befolkningen enn Norge, ifølge tall fra WHO. Nasjonalforeningen for folkehelsen er dypt bekymret over utviklingen og hva den vil bety for den norske folkehelsen. – Vi står i fare for at så mange får dårligere helse at det vil få konsekvenser for både arbeidsmarkedet og helsetjenestene, skriver foreningen i en pressemelding. @NTB

Ikke lenger bivirkningsinformasjon på papir

Fastleger får heretter viktig sikkerhetsinformasjon om et legemiddel via varsler i pasientjournalen og via Felleskatalogens app og nettside. Fram til nå har sikkerhetsinformasjon om et legemiddel i form av «Kjære helsepersonell»-brev og opplæringsmateriell vært sendt som brev. Undersøkelser Legemiddelverket har gjennomført, viser at mange leger ikke leser disse, og at det er vanskelig å finne tilbake til informasjonen ved behov. – Ideelt sett skulle vi hatt et system som når ut til alt helsepersonell, men nå starter SLV med informasjon til fastlegene. Dette er et stort og viktig skritt i riktig retning, sier seniorrådgiver Inge Johansen i LMI. Kilde: Legemiddelindustrien (LMI)

Legemiddelverket: Norge er forberedt på Brexit

Storbritannia gikk ut av EU med avtale 31. januar, med en overgangsperiode ut 2020. På legemiddelområdet er Norge godt forberedt på Brexit, mener Legemiddelverket. – Sammen med aktørene vil vi gjøre det vi kan for at Norge ikke skal rammes av legemiddelmangel som følge av Brexit, skriver Legemiddelverket på sine nettsider. I overgangsperioden vil Norges forhold til Storbritannia i liten grad endres. Brexit vil derfor mest sannsynlig ikke gi de store konsekvensene på dette tidspunktet, mener Helsedirektoratet. @Apotek.no

Avtale om godkjenning av helseutdanninger avvikles

Den nordiske avtalen om gjensidig godkjenning av helsepersonell ble avviklet den 1. februar. Autorisasjonssøknader fra nordiske søkere behandles nå etter EØS-regelverket. Endringen får bare konsekvenser for dem som skal søke norsk autorisasjon med utdanning, autorisasjon eller spesialistgodkjenning fra et annet nordisk land. @NTB

Få gratis
assistanse når
uhellet først er ute!

INGEN EGENANDEL. INGEN SPØRSMÅL.
I TILLEGG ER DU MED Å SIKRE BEREDSKAPEN LANGS KYSTEN.

RS(+)
Totalmedlem 2017
Ola Normann
087819

Bli Totalmedlem i dag!
rs.no/medlem eller
send **TOTAL** til **2366**

Medlemsfordeler: Assistanse - Dykking - Slep - Starthjelp - Lensing - 24 timers service - Rabatt nettbutikk -
Hjelp i Norge, Sverige og Danmark - Skippermøter - Hjemtransport

Vil ha felles informasjon om legemiddelmangel

Legemiddelmangelen var en av sakene på agendaen under Farmasiforbundets sentralstyremøte i januar. Forbundet mener myndighetene og bransjen må gå sammen om felles informasjon til helsevesenet. – På den måten kan vi sikre at pasientene og apotekkundene får riktig informasjon og forståelse for situasjonen, sier Farmasiforbundets leder Irene Hope. [@Parat24](#)

Irene Hope og Bodil Røkke. Foto: Lill Jacqueline Fischer

Behov for inhalasjonsveiledning

I 2019 fikk over 68 500 astma- og kolspasienter råd og hjelp med inhalasjonsteknikken sin på apotek. Tall fra Apotekforeningen viser at kun én av tre har riktig teknikk. Det årlige nasjonale målet for denne tjenesten er 62 500 veiledninger. – Antall pasienter som ønsker veiledning i apotek, har vært økende den siste tiden. Det viser at behovet er stort, og kan bety at flere får en bedre hverdag til tross for at de har alvorlige sykdommer, sier Per Kristian Faksvåg, fagdirektør i Apotekforeningen. [@Apotek.no](#)

Byrådet i Oslo vil sikre helsehjelp til papirløse

Byrådet i Oslo mener staten bør ta større ansvar for helsehjelp til personer som ikke har lovlig opphold i Norge. Byrådet øker i år støtten til Helsesenteret for papirløse migranter fra en halv million kroner til 1,6 millioner, men ønsker at staten skal ta større ansvar. – Vi ber staten om å gjennomgå regelverket og inkludere flere med store behov for helsehjelp for å hindre tap av liv og store helseplager, sier Robert Steen fra Arbeiderpartiet. [@NTB](#)

Brexit – hva nå?

Britenes utgang av EU er et faktum. Nå råder usikkerhet om hva forhandlingene om en ny handelsavtale mellom Storbritannia og EU og EØS fører til på legemiddelområdet.

Av: Kristin Rosmo

Apotektekniker Hoda Aljobori ved Apotek1 Skårersletta har på sine fem år ved apoteket aldri tidligere opplevd å være tom for så mange produkter som nå. – De små utsolgt-skiltene vi setter i de tomme hyllene, er dessverre i flittig bruk, forteller hun.

Aljobori og kollegene bruker mye tid på å finne løsninger for kundene på problemer i forbindelse med mangel på legemidler.

Mange med henne spør seg nå hvordan brexit påvirker tilgangen på legemidler i Norge.

Proteksjonisme

Flere aktører i den norske legemiddelbransjen mener at Storbritannias brexit-vedtak fra 2016 kan ha påvirket situasjonen med legemiddelmangel i Norge. I 2013 registrerte Legemiddelverket 90 tilfeller av meldte legemiddelmangler. I brexit-val-

Apotektekniker Hoda Aljobori og kollegene på Apotek 1 Skårersletta finner ofte gode løsninger på legemiddelmangelen. Foto: Kristin Rosmo

Kristin Fodstad, Apotek 1, har redusert importen fra Storbritannia med rundt en tredel i løpet av det siste året. Foto: Kristin Rosmo

”Antall meldinger om mangler er galopperende.

Steinar Madsen, Legemiddelverket

gåret 2016 var det 191 tilfeller. I fjor, bare tre år senere, var tallet flerdoblet til 1250. – Antall meldinger om mangler er galopperende. Vi kjenner ikke de nøyaktige årsakene, men brexit kan ha spilt inn, sier medisinsk fagdirektør i Legemiddelverket, Steinar Madsen.

Legemiddelverket registrerer at britiske helsemyndigheter gjør tiltak på tre områder for å sikre seg mot mangel på legemidler i forbindelse usikkerheten som har oppstått rundt brexit.

– For det første har de bedt sykehusene bygge opp ekstra lagre av legemidler. I oktober innførte de dessuten eksportforbud på flere legemidler. For det tredje har vi det siste halvåret merket oss betydelig økt aktivitet rundt forespørsler om parallellimport fra Norge til Storbritannia, sier Madsen.

Fagdirektøren frykter at proteksjonistiske tiltak som eksportforbud

Steinar Madsen, medisinsk fagdirektør i Legemiddelverket, frykter at proteksjonistiske tiltak som eksportforbud kan slå uheldig ut for Norge. Foto: Legemiddelverket

Brexit, EU, EØS og legemidler

23. juni 2016

Folkeavstemning i Storbritannia over sitt medlemskap i EU. Det blir flertall for å forlate EU (brexit).

29. mars 2017

Storbritannias regjering utløser EUs «artikkel 50». Tidsplanen indikerte at britene skulle være ute av EU 29. mars 2019.

1. mars 2019

Den europeiske legemiddelmyndigheten, European Medicines Agency (EMA), flytter kontoret fra London til Amsterdam.

24. juli 2019

Theresa May går av som statsminister etter tre mislykkede forsøk på å få flertall i Parlamentet for avtalen hun har framforhandlet med EU. Hun blir etterfulgt av Boris Johnson.

3. oktober 2019

Storbritannia innfører forbud mot parallellimport av enkelte legemidler.

12. desember 2019

Storbritannia gjennomfører en folkeavstemning som sikrer De konservative rent flertall i Parlamentet.

20. desember 2019

Underhuset vedtar å gjennomføre brexit basert på Johnsons framforhandlede avtale med EU fra høsten 2019.

31. januar 2020

Storbritannia (EU-medlem siden 1973) forlater EU formelt, som første land som har brutt ut fra EU. Overgangsperioden starter.

Kilder: regjeringen.no, BBC, tolletaten.no, ema.europa.eu

vil slå uheldig ut for Norge, som selv produserer kun en marginal andel av legemidlene som forbrukes nasjonalt.

– Parallellimport er en viktig del av legemiddelforsyningen i Norge. Stadig flere europeiske land vedtar lover som gjør at de kan forby parallelleksport, noe som kan gå ut over små land som oss. Derfor arbeider vi for å finne felles europeiske løsninger. En lovendring som kan forby parallell-eksport fra Norge er foreslått, men vil i så fall kun være aktuell i krisesituasjoner, forklarer Madsen.

Flyttesjau

Storbritannia er en betydelig produsent av legemidler i Europa. Ifølge The European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) utgjorde produksjonen i Storbritannia 8,2 prosent av verdien på europeisk legemiddelproduksjon i 2019.

For at britiske produsenter av legemidler fortsatt skal kunne ha tilgang til EU- og EØS-markedet etter brexit, har de måttet flytte alle plasseringer for batchkontroll og en rekke andre regulatoriske funksjoner fra Storbritannia til EU eller EØS innen 1. januar i år.

– Vi har hatt mange møter med legemiddelindustrien. Vår følelse er at dette har gått bra, og at industrien har tatt det på alvor og gjort en stor jobb for å komme i mål med dette, sier Madsen.

Også den europeiske legemiddelmyndigheten, The European Medicines Agency (EMA), har måttet flytte på seg på grunn av brexit. I mars i fjor flyttet de fra London til Amsterdam.

Ved Nasjonalt senter for legemiddel- mangel og legemiddelberedskap i spesialist- helsetjenesten (mangelsenteret) har de fått merke konsekvensene av all flyttesjauen «på kroppen». Farmasøyt ved mangelsen- teret, Anne Markestad,

mener tilpasningen har vært til dels vanskelig.

Anne Markestad ved mangelsenteret har merket at brexit-tilpasningen har vært utfordrende for leverandørene. Foto: Sykehus- apotekene HF

– Mange produsenter har nok erfart at brexit-tilpasningen har vært utfordrende rent praktisk. To produsenter av generisk cytostatika har for eksempel hatt store leveringsproblemer det siste året. Vi har også lidd litt under kapasitetsproblemer hos EMA på grunn av flyttingen, sier hun.

Usikkerheten råder

Overgangsperioden med forhandlinger om nye handelsavtaler er i gang. Hos Legemiddelverket er de spent på hvilken avtale det blir mellom Storbritannia og EU/EØS etter overgangsperioden.

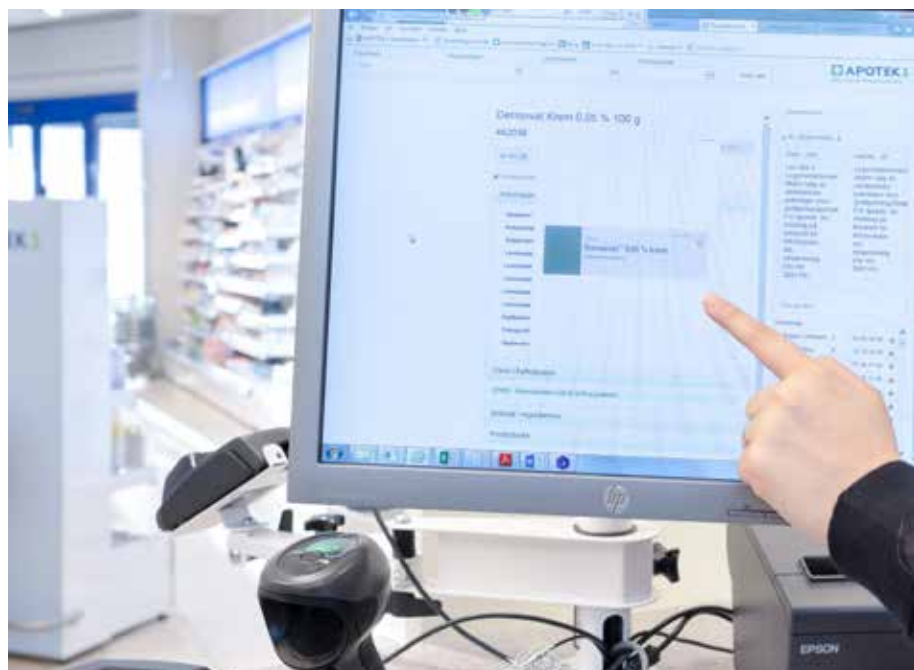
– Det kan jo tenkes at forhandlingene munner ut i en avtale som kan være nesten like hard som vi fryktet at en «hard brexit» (uten avtale) kunne bli. Jeg er også spent på hvordan samarbeidet blir på områder som godkjenning og overvåking av legemidler innen Europa framover, sier fagdirektør Madsen.

Også hos Legemiddelindustrien (LMI) følger de spent med.

– Brexit uten avtale var vår store bekymring fram til nylig. Vi er spent på om overgangsperioden forlenges, og på hvordan avtalen blir når overgangsperioden er over, sier seniorrådgiver i LMI, Erling Ulltveit.

Apotektekniker Hoda Aljobori, Apotek 1 Skårersletta, må stadig oftere sette fram utsolgt- skilt. Foto: Kristin Rosmo

Det blir mye ekstraarbeid når et legemiddel mangler. Foto: Kristin Rosmo

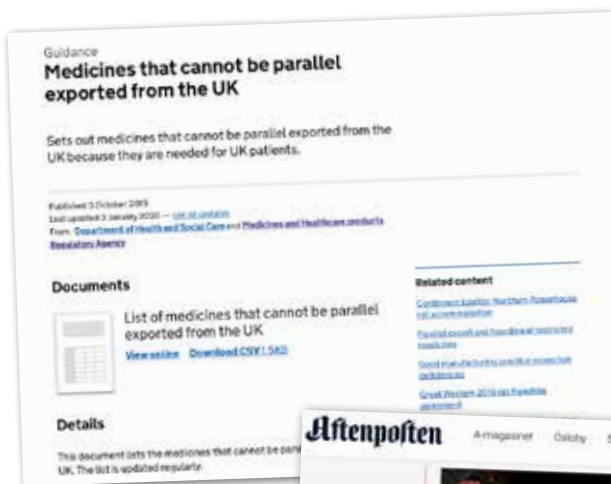
Erling Ulltveit, LMI, er spent på hva som skjer etter overgangsperioden.
Foto: LMI

Greske pakningsvedlegg

Kategorijsjef for uregistrerte legemidler hos Apotek 1, Kristin Fodstad, møter Farmasiliv og apotektekniker Hoda Aljobori inne på Apotek 1 Skårersletta. – At Storbritannia har strammet inn på eksporten, har rammet oss. Tidligere var Storbritannia det tredje største eksportlandet for legemidler på godkjenningsfritak og en viktig bidragsyter ved mangelsituasjoner. Antallet legemidler vi importerer fra Storbritannia, er redusert med rundt en tredel i løpet av det siste året, forklarer hun.

Apotek 1 finner nye land å importere fra, men da oppstår gjerne noen språklige utfordringer.

– Pakningsvedlegg på gresk fungerer dårlig for de fleste nordmenn. Selv om vi sender med en utskrift av det norske pakningsvedlegget, kan det lett oppstå misforståelser når språket på pakningen ikke er til å forstå, poengterer Fodstad.

I oktober innførte britiske helsemyndigheter eksportforbud på flere legemidler. Hvilke legemidler dette gjelder, ligger til enhver tid ute på nettsiden til The Medicines and Healthcare Products Regulatory Agency (MHRA). Ved månedsskiftet januar – februar omfattet listen 30 virkestoffer. Skjermdump: www.gov.uk

Britene forlot formelt EU den 31. januar 2020, med stor ståhei. Skjermdump: Aftenposten

Finner løsninger

Apotektekniker Hoda Aljobori har sine rutiner når det er tomt for legemidlene kundene hennes skal ha.

– Da må jeg både beklage og forklare. Jeg sjekker når vi får det inn igjen, og ser eventuelt om noen av de andre Apotek 1 i nærheten har legemiddelet på lager. Generisk bytte, utenlandsk pakning eller annen styrke kan også være gode alternativer, utdyper hun.

Hvis hun og kollegene ikke finner noen løsning, henviser de til lege som eventuelt må forskrive noe annet. Aljobori er svært opptatt av god kundeservice og gjør alt som står i hennes makt for å hjelpe. – Jeg opplever ikke så ofte at kundene bekymrer seg, for vi finner nesten alltid en løsning. Ingen kunder skal gå bekymret herfra, slår hun fast. ■

Forhandling om ny handelsavtale

- Resten av 2020 vil være en overgangsperiode for samarbeidet mellom Storbritannia og EU/EØS.
- Gjennom overgangsperioden vil i all hovedsak handelsavtalene mellom partene være uforandret.
- Overgangsperioden kan bli forlenget.
- Storbritannia og EU/EØS forhandler nå om en frihandelsavtale mellom partene som skal gjelde etter overgangsperioden.
- Hvis ikke en frihandelsavtale er på plass innen utgangen av overgangsperioden, må handelen mellom partene foregå uten noen handelsavtale. Det kan bety kontroll og avgifter på varer fra Storbritannia til EU/EØS.
- Norges forhold til EU og EØS endres ikke av brexit, uansett om Storbritannia forlater EU med eller uten en avtale dem imellom.

Kilder: regjeringen.no, BBC, tolletaten.no, ema.europa.eu

Vil lindre medisinmangel med produksjon i Norge

Daglig leder Leif Rune Skymoen i legemiddelprodusenten Curida er ikke tvil om hva som må til for å avhjelpe mangel på livsviktige medisiner i Norge: Vi må produsere flere legemidler selv, og staten må bidra med finansiering.

Av: Svein-Thore Gran

Skymoen mener at årsaken til legemiddelmangelen i stor grad ligger utenfor Norge.

– Nesten alle legemidler vi bruker blir importert. Samtidig har vi innenlandsk produksjonskapasitet for de fleste typer medisiner. Dette må myndighetene gjøre seg nytte av, sier Skymoen. Han legger til at egenproduksjon ikke vil løse legemiddelmangelen alene, men være ett av mange tiltak som vil bidra til løsninger.

Staten må punge ut

Skymoen har de siste fem årene ledet «pille-fabrikken» på Elverum med 110

ansatte, som under nokså dramatiske omstendigheter ble kjøpt tilbake fra den japanske legemiddelgiganten Takeda. Det var et grep de ansatte tok i 2014 for å hindre at produksjonsanlegget på Elverum ble nedlagt.

Skymoen mener myndighetene nå må trå til for å sikre de norske produsentene.

– For at norske produsenter skal kunne bidra til å løse mangelsituasjoner, må myndighetene hjelpe til. De bør inngå økonomisk attraktive avtaler med produsenter i Norge, som gjør dem i stand til å kjøpe inn råvarer og utvikle nødvendige prosedyrer slik at de kan produsere med

kort responstid dersom man ser det utvikler seg mangelsituasjoner, sier den daglige lederen.

Viktig vurdering

Både industriselskaper, Legemiddelindustrien (LMI), Helsedirektoratet og Legemiddelverket er for øyeblikket i gang med å utarbeide en rapport som utreder om det er fornuftig å øke det lille vi har av innenlandsk legemiddelproduksjon for å redusere nåværende og fremtidig medisinmangel i Norge. En rapport om dette skal ifølge Helsedirektoratet overleveres til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i midten av februar.

Daglig leder Leif Rune Skymoen i legemiddelselskapet Curida mener myndighetene bør inngå økonomisk attraktive avtaler med produsenter i Norge, som gjør dem i stand til å kjøpe inn råvarer og utvikle nødvendige prosedyrer. Foto: Elisabeth Gjerdingen

Skymoen mener det er viktig å vurdere nøye hvilke legemidler det er kritisk at den norske befolkningen får tilgang til, og hvilke legemidler som det er størst risiko for at det blir knapphet på. Han sitter i en av arbeidsgruppene som gir innspill til Helsedirektoratet i arbeidet med å ferdigstille rapporten om egenproduksjon av legemidler.

– Jeg opplever at våre innspill blir lyttet til, sier han.

Kostbar produksjon

Det er først og fremst eldre legemidler som ikke lenger er patentbeskyttet, det er mangel på. Slike preparater produseres ofte i store volumer langt unna Europa med kronglete logistikk og tilførselslinjer. Fordelen med dette er at prisene blir lave. Ulempene er sårbarhet og kritiske mangler på verdensmarkedet, og dermed for norske pasienter om noe går galt med produksjon

Norsk produksjon av kritiske legemidler vil kreve store investeringer, blant annet fordi produksjonen av slike legemidler i Norge i dag er liten, mener Steinar Madsen. Han er medisinsk fagdirektør i Legemiddelverket. Foto: Legemiddelverket

eller logistikk. I tillegg vil alternativ produksjon for små markeder som det norske eller nordiske fremstå som kostbar.

Medisinsk fagdirektør i Legemiddelverket, Steinar Madsen, påpeker at innenlandsk produksjon vil bli kostbar og vil kreve god organisering av flere årsaker, uansett om den tar utgangspunkt i at det kjemiske virkestoffet skal produseres her til lands, eller om forutsetningen er at norske produsenter har dette på lager.

– Problemet er uansett at det tar tid å etablere og starte opp produksjon. Vi måtte hatt en løpende prøveproduksjon. Dette vil kreve store investeringer, også fordi produksjonen av kritiske legemidler i Norge i dag er liten, sier Madsen.

Skymoen i Curida mener høyere kostnader ved egenproduksjon i Norge, satt opp mot store leverandører i lavkost- >>

Kragerø-bedriften Vistin pharma, som produserer metformin som brukes til behandling av diabetes, blir trukket frem som et «stjernecase» på hvordan en norsk legemiddelfprodusent kan bidra til å skape økt leveringsikkerhet og beredskap i Norge.

land som produserer store volumer og med billig, sårbar logistikk, må nyanseres og veies opp mot fordelene vi oppnår.

– Vi må huske på at dagens mangelsituasjoner innebærer store kostnader for helsevesenet, i tillegg til usikkerheten og ulempene det påfører pasientene. Vi blir heller ikke prioritert ved mangler fordi vi er et lite land med lave legemiddelpriker. Det gjør heller ikke situasjonen bedre at vi har noen spesielle terapitradisjoner, som betyr at vi har legemidler som bare brukes i Norge eller Norden. Dermed blir disse ulønnsomme for de store selskapene, og da må vi finne egne løsninger, sier han.

Tenk nordisk

Seniorrådgiver Monica Larsen i Legemiddelindustrien (LMI) har stor tro på at innenlandsk produksjon av legemidler kan være ett av mange virkemidler for å øke beredskap og leveringsikkerhet.

I utgangspunktet er elleve medlemmer av LMI produksjonsbedrifter.

– Det betyr at vi har kompetanse og kapasitet til å avhjelpe legemiddelmangel dersom vi har virkestoffer tilgjengelig, og gitt at vi får en finansieringsløsning på plass. Det siste er viktig. Uavhengig av hvem som skal produsere, kan ikke bedriftene pådra seg underskudd som følge av dette, sier Larsen.

Hun minner om at det norske markedet er lite og i utgangspunktet ikke veldig attraktivt, og at det derfor er viktig med forutsigbarhet. Dette gjelder både hvilket volum man er sikret å kunne levere, og varigheten av leveringsavtalene. I noen tilfeller kan det også være aktuelt for norske legemiddelfprodusenter å ta eierskap til hele verdikjeden, og altså produsere både virkestoffene (API) som er basisen for tablettproduksjonen, og selve tablettene.

Stjernecase

Et eksempel i så måte er Kragerø-bedriften Vistin pharma, som produserer metformin som brukes til behandling av diabetes. Det var store mangler på metformin-tabletter i 2019.

– Vistin pharma og etablering av en tablettproduksjon der, i sammenheng med den allerede eksisterende virkestoffproduksjonen, kan derfor være et «stjernecase» på hvordan en norsk legemiddelfprodusent kan bidra til å skape økt leveringsikkerhet og beredskap i Norge, forteller Larsen.

Hun mener det er helt nødvendig at Vistin og andre produsenter kan støtte seg på følgende forutsetninger for at vi skal få dette til i Norge:

- forutsigbarhet når det gjelder leveringsvilkår og en periode som strekker seg utover ett – to år

- myndighetene må gi prisgarantier slik at bedrifter kan regne hjem investeringene som er nødvendig for å etablere og utvikle en tablettforretning

Hvis mulig bør myndighetene prøve å etablere nordiske samarbeidsløsninger slik at bedriften får tilgang til hele det nordiske markedet og ikke bare «lille» Norge, mener Larsen.

Kostnader?

Verken LMI eller andre aktører har et anslag på hva kostnadene vil være ved å etablere en hjemmeproduksjon som øker beredskap og leveringssikkerhet i Norge. Utvalget som ledes av Helsedirektoratet og som skal levere rapporten til HOD i midten av februar, kan forhåpentlig gi føringer som gir grunnlag for estimater.

LMI og Monica Larsen mener mer produksjon også vil være et gode med

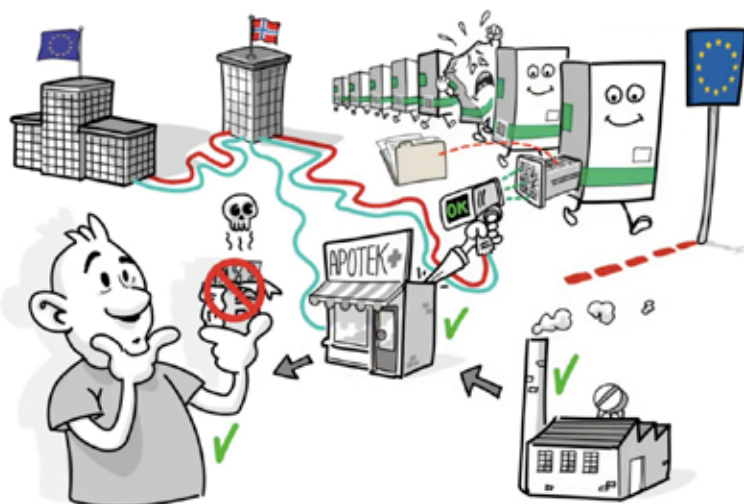

Monica Larsen i LMI mener økt produksjon av legemidler i Norge vil bidra til å beholde kompetanse og arbeidsplasser. Foto: LMI

tanke på å få til en kraftigere utvikling av helsenæringen, og at tiltakene dermed også bidrar til verdifull næringsutvikling.

– Det er viktig at vi ikke bare utvikler patenter i Norge, men også har produksjon for å beholde arbeidsplasser og kompetanse. Derfor vil en slik beredskapsordning også bidra til næringsutvikling, sier Larsen.

Hun presiserer at det selvsagt ikke er meningen at staten skal bedrive subsidiering av enkeltbedrifter eller næringen gjennom produksjonsstøtte-ordninger, men at det er beredskapshensyn, leveringssikkerhet og dermed samfunnsøkonomiske vurderinger som må ligge til grunn. ■

Plunder og usikkerhet

Systemet som skal hindre at falske legemidler havner i den lovlige forsyningskjeden, fungerer ikke knirkefritt. Hver dag havner rundt 200 pakninger i karantene i norske apotek.

Av: Kristin Rosmo

Falske legemidler er blitt et økende problem globalt, selv om vi i Norge og Europa ikke merker så mye til det enda. Daglig leder i Nomvec, Kai Mjaanes, mener falske medisiner kan by på håp for mange.

– For mennesker i andre deler av verden gir falske legemidler et falskt håp om en friskere framtid, sier Mjaanes.

Et flytteprosjekt

Nomvec ble opprettet av Legemiddelindustrien (LMI) for å sette opp det nye verifiseringssystemet som måtte på plass, etter EU og EØS i fjor innførte Falsified Medicines Directive (FMD). Direktivet, også kalt forfalskningsdirektivet, skal hindre forfalskninger i den legale forsyningskjeden av legemidler.

Forfalskningsdirektivet stiller krav om sikkerhetstiltak i form av forsegling og en unik kode på alle reseptbelagte legemidler som skal markedsføres i EU- og EØS-

området. Mjaanes sammenligner implementeringen av verifiseringssystemet med en flytteprosess.

– Vi har «flyttet inn», men flytteprosjektet er likevel ikke over. Etter innflytting må jo alt finne sin plass, og det må gjerne ryddes litt, forklarer han.

Det oppsto en del tekniske problemer knyttet til innføringen av sikkerhetstiltakene i februar i fjor. Sikkerhetstiltakene omfatter hvert år hele 10 milliarder pakninger i EU og 60 millioner pakninger i Norge. Disse pakningene skal videre kontrolleres og sjekkes ut av systemet når de går ut til sluttbruker fra grossist eller apotek.

– Det er fortsatt mye å gjøre for at systemene og oppfølgingen skal fungere optimalt, sier Mjaanes.

Overgangsordninger

For å imøtekomme de tekniske problemene med verifikasjonssystemet har Legemiddelverket tillatt midlertidige over-

gangsordninger. Blant annet har apotekene kunnet overstyre varslar i FarmaPro om mulig falskt legemiddel. Ved å overstyre slike varslar har apotekene likevel kunnet levere ut legemidler.

– I høst lå andelen legemidler som hadde et slikt varsel på 0,2 prosent av alle pakninger med sikkerhetstiltak. I praksis betyr det rundt 36 000 pakninger i uken for apotekene totalt. De aller fleste av varslene har vært falske, forklarer Nomvec-lederen.

Overgangsordningene har siden innføringen av forfalskningsdirektivet blitt gradvis strengere for å sikre at alle gjør det de kan for å få fart på systemet.

– Antallet avvik har gått betydelig ned de siste månedene, så alle har tatt grep og blitt flinkere, sier Mjaanes.

Strammet grepet

20. januar i år ble overgangsordningen strammet inn, og bare seks typer feilmeldinger kan nå overstyres i apotek.

Foto: Nomvec

Kai Mjaanes, Nomvec, erkjenner at det fortsatt er mye å gjøre for at verifiserings-systemet skal fungere optimalt.

Foto: LMI

Erling Ulltveit, Legemiddelindustrien, erfarer at det tar tid å tilpasse seg et stort, nytt system.

Foto: Legemiddelverket

Line Saxegaard i Legemiddelverket registrerer en liten økning i antall meldinger om mulige forfalskninger etter 20. januar.

– Alle andre feilmeldinger skal føre til at pasienten ikke får utlevert legemiddelet, som må legges i karantene for videre oppfølging i apoteket, forklarer Mjaanes.

Forfalskningsdirektivet krever at apotek, grossist, sykehus, tilvirkere og MT-innehavere skal melde mulige forfalskninger inn til Legemiddelverket. Det gjelder ved både varsel fra verifiserings-systemet og tilfeller av brutt forsegling. Legemiddelinspektør i Legemiddelverket, Line Saxegaard, forteller at det i overgangs-

perioden frem til 20. januar i år kun ble mottatt noen få slike meldinger fra apotek. – Vi har, som forventet, fått en liten økning i antall meldinger etter 20. januar. Meldingene vi har mottatt hittil, dreier seg i hovedsak om de samme tre produktene, sier hun.

Ved mistanke om forfalsket legemiddel utreder Legemiddelverket pakningens historikk i databasene. Dersom de mistenker at det kan være en forfalskning, undersøker de saken i samarbeid med MT-innehaver.

– Den ene av de tre sakene vi har sett til nå er avklart, og de to andre undersøkes av MT-innehaver. Inntil videre holdes disse batchene i karantene, forklarer Saxegaard.

Skaper uro for pasientene

Per Kristian Faksvåg, fagdirektør i Apotekforeningen, har registrert frustrasjon og usikkerhet hos mange apotek etter innstrammingen av overgangsordningen i januar.

– Systemet gir beskjed om at en god del produkter skal settes i karantene. Dette har skapt plunder og utfordringer. Det er krevende å informere pasientene om at et produkt som fysisk ligger på disken, ikke kan ekspederes, sier han.

Apotekforeningen har utarbeidet rutiner for hvordan apotekansatte skal håndtere ulike situasjoner, men det oppstår likevel usikkerhet i de faktiske kundemøtene. Faksvåg presiserer at alle involverte aktører, inkludert leverandørene og myndighetene, må gjøre det som skal til for at det blir vesentlig færre pakninger som ugrunnet legges i karantene.

– Vi ønsker å skape minst mulig uro for pasientene, og at det skal gå knirkefritt å håndtere disse situasjonene. Det er dessverre ikke tilfelle i dag. Vi følger situasjonen tett, sier han.

Rødt varsel på Kalbakken

Ved Boots apotek Kalbakken i Oslo måtte de legge en pakning i karantene allerede

Apotektekniker Tone Backelin og apoteker Tonje Horntvedt Svendsen ved Boots apotek Kalbakken er usikre på hvordan kundene vil reagere på mistanke om falskt legemiddel. Foto: Kristin Rosmo

Per Kristin Faksvåg, Apotekforeningen, får tilbakemeldinger fra mange apotek om at de opplever plunder og utfordringer med verifiseringssystemet.
Foto: Stian Gregersen / Apotekforeningen

på dag to etter at mulighetene for å overstyre feilmeldingene ble innskrenket.

– Vi fikk en feilmelding om at pakningen hadde vært utlevert tidligere. Da fulgte vi rutinen for oppfølging av pakninger som har generert et rødt varsel, sier apoteker Tonje Horntvedt Svendsen.

Nærmere undersøkelser viste at feilen stammet fra en intern feilregistrering, og hun som FMD-ansvarlig kunne dermed frigi pakningen for salg. Hun er spent på hvordan det blir å jobbe med systemet videre.

– Nå må vi skaffe oss erfaring framover og få det litt «under huden». Vi er relativt godt forberedt, mener jeg. Alle her har sett videoene om FMD som ligger i FarmaPro, og alle har gått igjennom kvalitetsrutinene fra Apotekforeningen og Boots Norge, utdyper hun.

Foreløpig er de litt usikre på hvordan kundene vil reagere hvis de fanger opp at pakningen som er funnet fram til resepten, likevel ikke kan utleveres på grunn av mistanke om falskt legemiddel. Apotektekniker Tone Backelin mener god kommunikasjon med kunden er viktig i slike tilfeller.

– Jeg håper på forståelse fra kunder som opplever dette. Noen kan bli redde, mens andre kanskje oppfatter det som betryggende. Vi må forsøke å kommunisere om falske legemidler på en god måte, sier hun. ■

Tidligere overlege og professor Berild uttrykker bekymring for at flere vil dø av antibiotikaresistente bakterier enn av kreft i 2050, dersom utviklingen med resistens fortsetter.

Overlege slår

Ny antibiotika har ikke blitt utviklet på 30 år, samtidig som antibiotikaresistensen har eksplodert. Det bekymrer professor og tidligere overlege Dag Berild, som mener produksjonen bør hentes hjem til Norden.

Av: Vette Daler

Tidligere overlege ved Oslo universitetssykehus Ullevål, Dag Berild, slår alarm om manglende antibiotika-utvikling.

– Farmasøytisk industri har abdisert, det er ingen nye antibiotika i kjømda. Industrien tjener mer på medikamenter som pasientene skal ta hver dag, som for eksempel kolesterol-senkende, sier Berild.

Bør produsere i Norden

Berild har arbeidet i mange år med temaet. Han mener mer av antibiotikaproduksjonen bør hentes hjem til Norden.

– Vi har i det siste også fått mangel på «gammeldagse», smal-spektrede antibiotika i Norge på grunn av leveringsvansker fra de asiatiske fabrikkene. På sikt bør vi derfor insource produksjon av antibiotika til Norden, mener han.

Ikke imponert

Berild er lite imponert over Helsedirektoratets innsats for å vedlikeholde de nasjonale retningslinjene for antibiotikabruk i sykehus.

alarm om antibiotika

– Vi ble lovet oppdateringer annethvert år, men de har ikke kommet. Det ser nå ut som at de har tatt seg sammen og satt i gang revisjon fem år på overtid. Det er ikke bra at det har gått så lang tid.

Den tidligere overlegen mener det er bekymringsfullt at retningslinjene ikke blir oppdatert etter hvert som ny forskning og viten blir tilgjengelig.

– Hvis ikke retningslinjene oppdateres etter hvert som vi får ny viten, mister de sin legitimitet. Det kan virke som de ikke har tatt inn over seg hvor alvorlig problemet er, sier Berild.

Kort behandling like bra

Professoren slår også hull på myten om at man må fullføre en antibiotikakur for å unngå at bakteriene skal bli resistente.

– Alle studiene som er publisert til nå, har vist at kort behandling ikke gir dårligere resultat enn lang behandling. Det er gjort studier på pneumoni, pyelonefritt, peritonitt, ventilator assosiert pneumoni, erysipelas og sepsis. Forutsetningene for kortere behandling er at pasientene responderer klinisk. Det gjelder ikke tuberkulose fordi det er en spesiell bakte-

Professor og tidligere overlege Dag Berild er lite imponert over Helsedirektoratets innsats for å vedlikeholde de nasjonale retningslinjene for antibiotikabruk i sykehus. Foto: Vette Daler

rie med lang generasjonstid, og vi mangler studier på tilstander som endokarditt og osteomyelitt, forteller Berild.

Dag Berild er redd for at flere vil dø av resistente bakterier enn av kreft i 2050, hvis utviklingen med antibiotikaresistens

fortsetter. Men det er lys i enden av tunnelen.

– Vi er på god vei til å redusere antibiotikabruken i Norge. Skal vi få bukt med problemet, må vi tenke globalt og handle lokalt, sier han. ■

Mens nye pensjonsregler for offentlig ansatte ble iverksatt fra nyttår, fortsetter reglene for ansatte i apotekbransjen. Foto: OBM

Pensjonsavklaring på vent ... eller?

Stortinget har vedtatt nye pensjonsregler, men arbeidet med å få til en ny pensjonsmodell for apotekansatte er langt unna en endelig avklaring. Om den noensinne vil komme.

Av: Sverre V. Bjørnholt

Selv om Stortinget har vedtatt helt nye regler for opptjening og uttak av alderspensjon for offentlig ansatte født i 1963 eller senere, så gjelder ikke disse, med noen få unntak, for de ansatte i apotekbransjen. Arbeidsgruppen som er satt ned for å jobbe med pensjonssaken, har fortsatt felles møter, senest i januar.

Harmonisering

Spesialrådgiver og forhandler i Parat, Kjell Morten Aune, mener det er sterkt beklagelig at pensjonsmodellen for apotekansatte fremdeles ikke er klar.

– En harmonisering med opptjening og ytelser hadde vært det beste for medlemmene. Men en slik endring ville muligens blitt noe dyrere for arbeidsgiver og var ikke den løsningen de ønsket.

Aune mener dagens ordning bryter med arbeidslinja.

– Det ville vært klart bedre for samfunnet å endre pensjonsordningen, slik at flere står lenger i jobb. Dette vet vi har stor effekt. Blant annet har omleggingen

En harmonisering av pensjonsreglene ville vært det beste for Parats medlemmer i apotekbransjen, mener spesialrådgiver Kjell Morten Aune. Foto: Bente Bjercke

fra tidligpensjons-AFP i privat sektor økt avgangsalderen med to år, sier Parat-forhandleren.

Endringer på gang?

Lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet styres av partene, inkludert Farmasiforbundet, og administreres av Statens pensjonskasse. Ordningen kommer i tillegg til den opptjeningen medlemmene har i folketrygden, og inneholder også AFP, uførepensjon og etterlattepensjon.

Farmasiforbundet og Parat har diskutert en omlegging av pensjonen med bakgrunn i endringer i andre pensjonsordninger, kostnadene med pensjonsordningen og usikkerheten rundt finansieringen av ordningen. Ut ifra dette har partene ønsket å se nærmere på om det kan finnes andre måter å organisere pensjonsordningen på, og om andre pensjonsmodeller kan være en akseptabel ordning. Partene satte dermed ned en felles arbeidsgruppe for å se på andre muligheter.

Stanset forhandlinger

Aune forteller at det har vært flere møter med Arbeids- og sosialdepartementet for å avklare muligheter og alternativer. I februar i fjor stanset forhandlingene opp på grunn av partenes uenighet rundt spørsmålet om en ny modell.

– Arbeidsgruppen valgte å avslutte arbeidet fordi det ble oppfattet at arbeidsgiverne ikke tok utfordringene på alvor. Siden vi stod for langt fra hverandre i synet på viktigheten av saken, og hva som bør gjøres for de involverte ved eventuelle endringer, så stoppet resten av arbeidet opp, forklarer Aune.

– Hva betyr det for medlemmene om dagens ordning videreføres?

– Våre medlemmer har en god pensjonsordning med mulighet til både tidligpensjon og en uføredeknning. Vi vil imidlertid alltid vurdere om de ordningene vi er med på, kan forbedres. På den andre side så vet vi hva vi har i dag, og det er en betydelig usikkerhet med å foreta endringer. Dagens ordning er også relativt god for dem som slutter tidlig, sier Aune. ■

TENKT AT DU VIL HJELPE?

BARE SYND DET
IKKE ER TANKEN
SOM TELLER

Foto: Jason van Bruggen. Takk til våre samarbeidspartnere som gjør denne kampanjen mulig.

Bezawit (9) bor i slummen i Etiopia. Hennes høyeste ønske er å gå på skole, men for at familien skal klare seg, er hun nødt til å arbeide store deler av dagen. Uten utdanning har Bezawit små sjanser til å komme seg ut av fattigdommen.

Det er ikke lett å forstå hvordan hun har det. Men du har kanskje tenkt på hvordan hun burde hatt det? Tenkt at du vil hjelpe?

Blir du Plan-fadder i dag, gir du barn som Bezawit en bedre framtid.

Send SMS FADDER til 03123 www.plan-norge.no

Plan
For og med barn

Innsats for laget

Yrkeslivet som apotektekniker ble annerledes enn Solfrid Tøftum så det for seg. Det har ført henne til Legemiddelverkets innsatslag, som trår til der behovet er størst.

Av: Kristin Rosmo

Litt tilfeldig snublet Solfrid Tøftum over en brosjyre om apotek-
teknikeryrket mens hun gikk på ungdomsskolen hjemme på Gran. Hun var nysgjerrig på alt som hadde med mennesker og butikkvirksomhet å gjøre, og veien til apotekteknikerutdanning på Gjøvik var kort.

I halvannet år har hun nå vært en del av innsatslaget ved Legemiddelverket. Det er en gjeng medarbeidere som skal kunne gå inn i vikariater eller bidra til å løse oppgaver i ulike arbeidsgrupper dersom oppgavemengden øker brått. To av dem, inkludert Tøftum, er apotekteknikere. – Jeg er en rastløs sjel og liker uforutsigbarheten denne stillingen gir meg. Til nå har jeg jobbet mest i regulatorisk avdeling. Vi arbeider med saker som gjelder endringer i MT, som for eksempel navnebytte, nye pakningsstørrelser eller nytt utseende. I tillegg jobber jeg med å utstede grossisttillatelser, sier hun.

Utdanningen som apotektekniker har gitt Tøftum flere muligheter enn hun hadde trodd. Etter endt utdanning jobbet hun

åtte år på Tveita apotek i Oslo. Selv om hun så for seg at apotek skulle bli hennes arena, så hun seg likevel om etter andre muligheter.

På den andre siden av Groruddalen lå det oppgaver og ventet på henne hos Norsk Medisinaldepot (NMD). Først i avdeling for spesialbestilling, senere med prishåndtering av LIS-anbudene og til slutt oppgaver relatert til kjedekonseptet Ditt Apotek.

– Etter ti år i NMD flyttet vi til Drøbak, og jeg jobbet en periode ved Apotek 1 Drøbak City og i regnskapsavdelingen ved Skeidars hovedkontor.

Fra 2015 gikk LIS-anbudet til grossisten Alliance Healthcare på Langhus, og de trengte flere medarbeidere på kunde-service. Tøftum ble en av dem.

– Det var lærerikt å ha så mye kontakt med apotekene rundt omkring i landet. Det kunne også være tøffe dager, med mange telefoner når det var problemer med vareleveransene. Da var det ekstra godt de gangene vi kunne være til hjelp.

Men så lokket altså Legemiddelverket for Tøftum. Det blir mye stillesittende arbeid, og den rastløse delen av henne savner innimellom kundekontakten hun får i et apotek. Men hos Legemiddelverket får rastløsheten gjerne andre utslag.

– For en stund siden fant jeg et gammelt tastatur i el-avfallet, tok det med hjem og dyrket karse mellom tastene. Da karsen hadde grodd litt, byttet jeg det ut med tastaturet til en kollega av meg, og vi fikk oss en god latter. Til gjengjeld fant jeg hele pulten min pakket inn i plastfolie til bursdagen min, så rampestrekene går heldigvis begge veier, forteller Tøftum. ■

Solfrid Tøftum

Alder: 46

Bosted: Drøbak

Familie: Kaja (13), Jakob (16) og ektemannen Kjartan

Interesser: Familie, venner, trening og lydbøker

Utdanning: Apotektekniker fra Gjøvik tekniske fagskole (1991)

Arbeidssted: Statens legemiddelverk

Arbeidsoppgaver: Regulatorisk saksbehandling før og etter markedsføringstillatelser (MT), utstedelse av grossisttillatelser.

Fagorganisert: Ja

Parat UNG ønsker å benytte seg av de unges klimaengasjement for å engasjere og formidle.

Setter klima i sentrum

Klimaendringene er et faktum, og vi kan ikke lenger se bort ifra endringene det vil medføre for arbeidslivet og på arbeidsplassene. Parat UNG tar temaet på alvor, og er sammen med Parat i god gang med å planlegge tiltak slik at vi kommer klimaendringene i forkjøpet.

Av: Styret i Parat UNG

Framover er målet å bidra til arbeidsrelaterte klimaløsninger. Våre synspunkter og løsninger som arbeidstakere er viktige også i denne sammenheng, og vi bør lyttes til.

Overkommelige løsninger

Å rette oppmerksomheten mot klima og utslipp er viktig, men istedenfor et tidvis ensidig søkelys på konsekvenser mener vi det er på tide å snu seg mot de mange mulighetene som finnes. Vi skal snakke om overkommelige løsninger der alle kan

være med. Her har alle partene i arbeidslivet en viktig rolle, da vi sammen skal gå i dialog om å finne de beste alternativene for hver enkelt arbeidsplass.

Parat er klare til å bidra og skal fremover se på hva en arbeidstakerorganisasjon kan, skal og bør gjøre for klimaendringene. Dersom alle er med på laget vil vi kunne gjøre en forskjell. Vi er klimaoptimister.

Ungt klimaengasjement

Det er ikke tvil om at partene i næringslivet må ta grep, og vi som aktør i arbeidslivet kan være med på å gjøre en forskjell. Parat er beredt, og vi ønsker å stå klare til å gjøre de endringene som må til når det er behov. Vi er ikke redde for forandringer, mye på grunn av våre fantastiske tillitsvalgte som bidrar med gode innspill, påvirker og iverksetter handling i bedriftene. Når det gjelder klimapositive tiltak, vil vi gå frem på samme vis. Hva er vel bedre enn at arbeidstakerne får påvirke hvordan bedriften skal bli mer klimavennlig?

I Parat UNG ønsker vi å benytte oss av de unges klimaengasjement for å engasjere

og formidle. For mens vi ser på det lave antallet unge organiserte i arbeidslivet med stor bekymring, har vi fortsatt tro på at denne trenden kan snu. Vi mener klimautfordringene i stor grad må løses gjennom samarbeid mellom partene i arbeidslivet, og da blir det naturlig at de unge arbeidstakerne tar med seg sitt engasjement for klima inn i det organiserte arbeidslivet.

Sentral rolle

Vi mener at Parat har en sentral rolle når det gjelder å bidra til å påvirke klimaet i riktig retning, ved å gjennomføre de riktige tiltakene. Vi skal stå sammen, ta ansvar for våre fotavtrykk og være løsningsorienterte. Parat vet at nøkkelen til et godt arbeidsliv ligger i god kommunikasjon og samarbeid, og slik skal vi sammen gjøre de endringene som trengs på våre arbeidsplasser.

Parat har Norges beste tillitsvalgte, og nå ønsker vi også å bli best på klima i arbeidslivet. Vi har den unge utålmodigheten, men samtidig beholder vi klimaoptimismen!

Den nye ledertilværelsen

Åpen, ryddig og ærlig. Slik karakteriserer Parat-lederen seg selv. Unn Kristin Olsen mener det første halvåret i lederstolen har gått over all forventning, til tross for en brå start.

Av: Vetle Daler

Unn Kristin Olsen bedyrer at hun aldri har vært opptatt av å fortelle om seg selv. Når hun likevel stiller opp til portrettintervju og blir bedt om å beskrive seg selv, bruker Parat-lederen ord som «åpen» og «ærlig». – Jeg sier aldri «det skal jeg ta med meg videre». Jeg er heller tydelig og sier enten «ja» eller «nei». Jeg kaller en spade for en spade. Jeg kommer ikke med halvsannheter og vil ikke være ullen, sier Olsen.

Uventet og brått

Sommeren 2019 ble daværende Parat-leder Vegard Einan utnevnt til statssekretær i Arbeids- og sosialdepartementet, og Olsen rykket opp fra nestleder til leder i Parat. – Det kom uventet og brått, men jeg synes det første halvåret som leder har gått over all forventning, sier hun.

Hun forteller at lederrollen førte til en stor omveltning i arbeidshverdagen. – Det var overveldende i starten, særlig det å plutselig skulle ha kontroll på alt Parat gjør. Men det har vært fantastisk å oppleve all støtten og alle heiaropene fra både tillitsvalgte og ansatte. Jeg føler at alle vil meg vel, også i YS-systemet, og jeg har ikke fått en eneste negativ kommentar. At jeg føler at jeg har hele organisasjonen i ryggen, bidrar til at jeg hver dag har lyst til å gjøre enda bedre jobb for tillitsvalgte og medlemmer, sier Parat-lederen.

Byjente

Olsen vokste opp i Sandviken i Bergen på 70-tallet og hadde det hun beskriver som «en typisk bergensk barndom», hvor lek i gatene var en sentral ingrediens. Hun var det vi kan kalle en ekte byjente. Og når vi snakker med Parat-lederen om Bergen by, kommer vi ikke utenom buekorps.

Olsen er nemlig en svoren buekorps-tilhenger, og toppen av lykke er å se Dræggen buekorps marsjere i Bergens gater. Dette kan hun snakke lenge om. – Buekorps er noe særegent, noe bare Bergen har. Tidligere fantes dette flere steder, men det er bare Bergen som har greid å beholde tradisjonen. De sentrumsnære bydelene har hvert sitt buekorps, og det beste buekorpset er Dræggen, sier hun entusiastisk.

Buekorps-interessen fikk hun inn med morsmelken. – Jeg er vokst opp med buekorps. Store deler av familien var involvert, og nå er

jeg med i Dræggen venneforening. Vi voksne hjelper til med å tilrettelegge, men det er guttene selv som styrer. I buekorps lærer de å ta vare på hverandre og å lede andre, de lærer organisering og å holde orden. Det er mye positivt med dette, sier Olsen.

Altlesende

Barndommen var ellers preget av turn, svømming, friidrett, musikkorps, venner og lesing. Litteraturinteressen har hun holdt ved like hele livet. – Lesing er fritiden min. Jeg er altlesende og leser de fleste sjangre, bortsett fra science fiction. Hva jeg leser, kommer an på humøret og hvor sliten jeg er i hodet, forteller hun og trekker fram engelsk litteratur som en favoritt.

Maeve Binchy er yndlingsforfatteren. – Jeg oppdaget henne som ganske ung og har lest alt av henne. Når jeg kan lese hennes fortellinger om familier på landsbygden i Irland, har jeg noen herlige stunder på sofaen, sier Olsen.

Innimellom blir det også tid til biografier og politisk litteratur. – Jeg kan kose meg med en NOU (Norges offisielle utredninger, journ. anm.) også, jeg, men det blir ikke helt det samme. Da føler jeg at jeg er i vervet og ikke har helt fri, sier hun.

Unn Kristin Olsen

Stilling: Leder i Parat

Alder: 48

Bosted: Åsane i Bergen

Familie: Datter på 28 og sønn på 21, katten Lala

*Parat-leder Unn Kristin Olsen
beskriver seg selv som åpen og ærlig.
– Jeg kaller en spade for en spade.
Jeg kommer ikke med halvsannheter
og vil ikke være ullen, sier Olsen.
Foto: Vetle Daler*

Ansvarsfull

Så ofte hun har tid, prioriterer hun å være sammen med barna sine, Daniel på 21 og Rebekka på 28.

– Jeg har nok vært en streng mor opp igjennom årene, men barna mine liker å være sammen med meg også nå som de er blitt voksne. Jeg har et nært og godt forhold til dem, forteller Olsen.

I Sandviken vokste Olsen opp med en yngre søster. Hvordan var det å vokse opp med henne som storesøster? Hun tenker seg om et øyeblikk.

– Jeg var nok en ansvarsfull storesøster, sier hun.

Og ansvarsfølelsen er noe hun har hatt med seg siden. Som både mor, ansatt og tillitsvalgt. I alle disse rollene er hun opp-tatt av å være ryddig og ha kontroll. Det gir også utslag på hjemmebane.

– Jeg liker ikke rot og støv, og vil gjerne ha det veldig ryddig hjemme. Dessverre er livet for travelt til å ha det så prikkfritt som jeg egentlig vil ha det. Som Parat-leder har jeg begrenset med fritid, og jeg bruker litt for mye av den tiden på vasking og rydding, innrømmer hun.

Dronningen bestemmer

Noen kontrollfrik vil hun imidlertid ikke karakterisere seg som.

– Jeg liker ikke å se på meg selv som en kontrollfrik, men jeg liker å ha kontroll og orden. Hvis andre har ansvar, overlater jeg det til dem, men må vite at alt er på stell. Det går bra så lenge jeg vet at de er til å stole på, sier Olsen.

Hjemme i Åsane i Bergen bor Olsen alene. Det vil si, ikke helt alene. Hun har nemlig en katt som betyr mye for henne.

– Det er «dronningen» som bestemmer alt, og hun er hjemme alene når jeg er i Oslo. Heldigvis har vi fantastiske venner og min mor som stiller opp som kattepassere, forteller hun.

Tiltrukket av fargen

Sin første faste jobb fikk Olsen på Arna lensmannskontor i august 1995. Da var hun nettopp ferdigutdannet økonom fra Statens sikkerhetshøyskole i Haugesund.

– Det var tilfeldig at jeg begynte i politiet, men det var den første stillingen jeg fikk tilslag på. Det var faktisk min daværende svigerfar som fant stilingen til meg, røper hun.

At Parat-lederen ble tillitsvalgt, var også helt tilfeldig. Da hun begynte i politiet, fikk hun brosjyrer fra ulike fagforeninger. De to som var aktuelle var Lensmannsstatens Landsforening og Etatsansattes Landsforbund (ELF).

– Skal jeg være helt ærlig, ble jeg faktisk tiltrukket av fargen på ELF-brosjyren, en dyp rosa farge. Jeg falt også for at de snakket om de sivilt ansatte i politiet. Jeg meldte meg inn, og etter tre dager fikk jeg tilbud om kurs. Lensmannen sa: «alt som du kan få av kurs i fagforeningen må du slå til på, for her i politiet får du ingenting», forteller hun.

Etter tre dager på kurs på Solstrand ved Voss var hun solgt.

– Jeg likte tonen blant deltakerne og ble veldig godt tatt imot. Dessuten var jeg den eneste på mitt kontor som var i ELF, og dermed var jeg tillitsvalgt, sier hun.

Uten maktbegjær

Etter kort tid ble Olsen valgt inn i fylkestyret i forbundet.

– I starten tenkte jeg «wow, dette var ikke noe for meg». Jeg skjønnte ikke hva de snakket om, skjønnte ikke alle begrepene. Men siden jeg alltid har vært en ansvarlig person, måtte jeg sette meg inn i det. Og det viste seg å være både gøy og spennende. Hele det organiserte arbeidslivet, som jeg egentlig visste lite om, fascinerte meg, forteller hun.

Etter hvert klatret hun i gradene og har de siste årene vært både leder i Parat politiet og nestleder i Parat. Med ledervervet følger også en viss makt.

– Jeg anser meg ikke som person med makt, jeg er bare en litt annerledes tillitsvalgt enn før, sier Olsen.

Hun mener det dreier seg om å kunne være med på å påvirke, og utgjøre en forskjell.

– Det handler mer om ansvar enn makt. Det som driver meg, er ikke maktbegjær, men å se at det nytter. I den grad jeg har makt, vil jeg bruke den til å påvirke for å utvikle Parat, og få gjennomslag for vår arbeidslivspolitik. Jeg vil være en pådriver for at det organiserte arbeidslivet i Norge skal ha høy status, og

*Etter en travel dag på jobb som Parat-leder liker Olsen å koble av med en god bok. – Lesing er fritiden min. Jeg er altlesende og leser de fleste sjangre, sier hun.
Foto: Vetle Daler*

opprettholde den norske modellen med trepartssamarbeidet, sier Olsen.

Øvelse gjør mester

Rollen som forbundsleder innebærer også å være organisasjonens frontfigur og stille opp på alt fra medlemsarrangementer til TV-debatter. Her lever Olsen etter mottoet «øvelse gjør mester».

– Når jeg er trygg på saken, er det ikke noe problem, da går det veldig greit. Når jeg ikke er så trygg på at jeg kan det jeg skal snakke om, er det innerst inne litt ubehagelig. Men ikke så ubehagelig at det stopper meg, sier hun.

Som tillitsvalgt har Parat-lederen alltid følt at arbeidsgiver har tatt henne på alvor.

– Jeg har blitt møtt med respekt og har blitt behandlet som en likeverdig part. Hvis ikke har jeg sagt klart og tydelig ifra, understreker hun.

Det er kanskje nettopp derfor hun nyter respekt fra mennesker hun møter. Respekt er et ord hun har sansen for.

– Respekt for alle mennesker er noe jeg hatt med meg fra jeg var liten. Jeg er opptatt av å se mennesker for hvem de er, og å ha respekt for hva de gjør, ikke for hvilken posisjon eller makt de har. Jeg snakker på samme måte til en politidirektør som til kollegene mine. Om du er lege eller renholdsbetjent, spiller ingen rolle, det er hvem du er som menneske, jeg lar meg fascinere av, utdyper Olsen.

Temperament

At Olsen smiler mye, vet alle som kjenner henne. Det er nemlig ikke mye som skal til for å gjøre Parat-lederen glad.

– Bare et smil, et godt ord, at noen gjør småting for deg. For eksempel når Anneli (Parats nestleder, journ. anm.) ordner togbillett til meg når vi skal ut på reise sammen. Sånne småting gjør meg kjempeglad, sier hun.

Alt er imidlertid ikke bare fryd og gammen i Olsens verden. Bak det store smilet skjuler det seg også et visst temperament.

– Jeg kan bli forarget over at barn sulter, men en liten hverdagslig ting kan også gjøre at jeg eksploderer. Da kan jeg bli fort sint, men det går fort over, sier hun med et smil.

At folk ikke har det bra, trigger også følelser hos Parat-lederen.

– Jeg blir trist når jeg ser at ikke alle har det like godt som meg i her Norge. At vi fortsatt har fattigdom. Når jeg går i Oslos gater og ser dem som ikke har noe sted å bo, spesielt unge narkomane. Men jeg kan bli like trist når en arbeidsgiver ikke skjønner arbeidslivets spilleregler. Da kan jeg også bli fly forbanna, avslutter Olsen. ■

Tre om Unn Kristin

Foto: Vetle Daler

Einar Follesøy Kaldhol, leder i Parat politiet

– Unn Kristin er veldig kunnskapsrik og veldig flink til å holde oversikten. Hun er dessuten mye flinkere enn meg til å la de andre snakke seg ferdig, før hun klinker til med fakta. Jeg husker det første møtet jeg var med henne på. Hun syntes jeg stilte for mange spørsmål, og i pausen ble jeg dratt til side på et rom og gitt en god overhøving om hva som var uakseptabelt. Jeg gikk slukøret tilbake og tenkte «hva er det jeg har begitt meg ut på». Unn Kristin kan være litt brå, men hun gjør det med kjærlighet og for å få fram det beste. Og det var helt sikkert nødvendig.

Foto: Vetle Daler

Anneli Nyberg, nestleder i Parat

– Unn Kristin er en seriøs og rettferdig dame med stor arbeidskapasitet. Jeg er ufattelig glad for at det er nettopp hun som har vært ved min side i den første utfordrende tiden som konstituert nestleder. Hun er dårlig på å huske navn, men alt tilgis av hennes fantastisk høye og smittende latter.

Foto: Privat

Rebekka Davidsen, datter

– Jeg har et veldig godt og nært forhold til mamma. Hun er mye mer enn bare en mor, hun er også min beste venninne, og i tillegg et stort forbilde. Mamma fikk meg da hun var veldig ung, men hun har likevel fullført utdanning, bygget opp en god karriere og samtidig vært en god forelder på heltid. Egenskapen og kapasiteten hun har til å sjonglere alt slik at det går opp i døgnetts 24 timer, er imponerende. Hun har alltid vært til stede som en trygg mor, både i barndommen og nå som jeg er voksen. Jeg setter stor pris på at jeg kan komme til henne med mine utfordringer og spørsmål. Og motsatt.

Trine Lise Thorbergesen holder styr på 45 kolleger ved 330-skvadronen på Rygge. Hun er den som har oversikten over skvadronens aktiviteter fra dag til dag, uke til uke, måned for måned.
Foto: Gorm K. Gaare

Alltid parat for 330-skvadronen

Trine Lise Thorbergsen holder styr på 45 kolleger ved 330-skvadronen på Rygge. Nå ser hun frem til å flytte inn i splitter nye lokaler hvor også tre splitter nye Leonardo AW101 redningshelikoptre skal få plass i de nye hangarene.

Av: Magne S. Otterdal

Vi møter Trine Lise Thorbergsen en vinterdag i januar, ved sikkerhetskontrollen til Forsvarets anlegg på Rygge. Vi kjører bort til 330-skvadronens snart utrangerte bygningsmasse på flatene ved Rygge flyplass.

Noen hundre meter lenger borte har redningsbasens nye bygninger, påbegynt sommeren 2019, reist seg – med nye helikopterhangarer og kontorer. Det er snart klart til innflytting, med høytidelig innvielse og festivitas i løpet av våren 2020. Det betyr en god del ekstra å holde styr på, ikke minst når de nye Leonardo AW101 redningshelikoptrene kommer plass, og de alderspregede Sea King-helikoptrene blir avløst.

Fra Harstad til Moss

Harstadværingen Thorbergsen flyttet til Moss og Rygge da hun ble kjæreste og senere giftet seg med en forsvarsmann, han også harstadværing, stasjonert i Moss. Første jobben i Moss hadde hun som hotellmedarbeider. Hun startet karrieren i Forsvaret etter at barna kom.

Det startet med en jobb som deltids kontormedarbeider på 60 prosent ved den våpentekniske skvadronen.

– Den gang jobbet jeg på forværelset, som det het, til skvadronsjefen, forteller Thorbergsen.

Etter hvert ble det videreutvikling med lederkurs og ulike kursmoduler ved Luftforsvarets krigsskole, som har åpnet

for også sivilt ansatte, og det ledet frem til den administrative stillingen hun har nå ved 330-skvadronen.

– Jeg ble nysgjerrig, hoppet litt rundt og har nå vært med på mye forskjellig i Luftforsvaret. Her jeg er nå, har jeg vært i ti år. Det angrer jeg ikke en dag på, sier Thorbergsen og legger til at hun opplever arbeidsplassen som en av de beste arbeidsplassene en kan tenke seg. Både på grunn av godt miljø, og fordi man opplever å gjøre en samfunnsnyttig gjerning.

Familiebedrift

I oppholdsrommet vegg i vegg med hangaren og helikopterlandingsplassen kan vi nesten ane litt «Mission Impossible»-stemning. Tom Cruise kan når som helst komme inn, bærende på flyhjelm.

Mens vi sitter der, kommer jammen en ung versjon av Cruise inn. Han sier hei, henter en kaffekopp og setter seg i nærheten. Vel, det kunne vært filmhelten. Men denne gangen er det faktisk én av Thorbergsens virkelige helter: Eldstesønnen Joakim, som ble ansatt ved 330-skvadronen i 2019 etter lederutdanning i Forsvaret.

Jobb i Forsvaret er åpenbart noe som har fengst i familien Thorbergsen. Nå er altså Thorbergsens eldste sønn på 26 år tilbake i hjembyen og i ny jobb ved 330-skvadronen som fremtidig seksjonsleder på teknisk avdeling. Lillebror på 23 er også i gang med karrieren. Etter befalsskolen har han nå tjenestegjort

– Jeg er så takknemlig for de dyktige og gode kollegene jeg har, tenk så heldig jeg er. Og de er bitte litt heldige de også som har meg – jeg bruker å fleipe med å si at de redder liv, jeg redder dem, sier Thorbergson. Foto: Gorm K. Gaare

i Bardufoss et par år innenfor vakt og sikring. Men da Thorbergson etter skilsmisse fant ny kjærlighet, var det utenfor Forsvaret. Hennes nye mann driver firma med maskinutleie i det sivile.

Katastrofetrening

På Thorbergsons kontor henger – ved siden av plakaten for Parat Forsvar – filmplakaten for *The Guardian*, der Kevin Costner spiller hovedrollen i en dramatisering av arbeidslivet i redningstjenesten. En hverdag hvor det viktige er å berge liv, med livet som innsats, 24 timer i døgnet.

Det folk flest ser i nyhetene eller på filmerretet, som når et cruiseskip driver hjelpeløst rundt i stormen i Hustadvika, er det arbeidsplassen ved en redningsskvadron dreier seg om. Katastrofeberedskapen er på topp, og alle daglige rutiner gjøres med mål om å være 110 prosent forberedt på at det verste kan skje.

Thorbergson har vært ansatt ved 330-skvadronen helt siden den ble etablert som stående enhet i 2008. Det som startet som en kontorstilling, har utviklet seg til en multifunksjon som griper inn i alt 330-skvadronen driver med. Regnskap, HR, logistikk, operasjonsstøtte, i tillegg til å understøtte avdelingssjefen.

Sistnevnte handler om å gjøre sjefen god, og det synes hun er en viktig jobb. Hun liker å jobbe med mennesker og er glad for å bli inkludert i sjefens personalledelse med alle de utfordringer det medfører. – Da jeg startet, var det en ren kontorjobb. Nå er jeg for eksempel med ute på øvelser fire ganger i året. Jeg har ansvar for både logistikk og sikkerhet, sier Thorbergson.

Kontinuiteten selv

Hun er, etter ti år, blitt selve kontinuiteten ved skvadronen. Mens de 45 militært ansatte er i turnus, er Thorbergson den som har

oversikten over skvadronens aktiviteter fra dag til dag, uke til uke, måned for måned.

Pilot Anders Rossing kommer inn i oppholdsrommet og bekrefter uoppfordret at Thorbergson er skvadronens anker.

– Hun er knutepunktet vårt. Ingen ting hadde gått uten Trine Lise. Hun er gull verd, sier Rossing.

Thorbergsons arbeidsdag går som regel fra 07:30 til 15:30, men med krav om stor fleksibilitet når det er øvelser og redningsaksjoner på gang.

– Med hensyn til arbeidsmiljøloven er vi den rødeste avdelingen i Luftforsvaret. Vi får litt på pukkelen for det, men så lenge det kan forklares på grunn av vår type aktivitet, får vi forståelse for det, forklarer Thorbergson.

Arbeidshverdag utenom det vanlige

Thorbergson forteller om en variert og travel arbeidshverdag.

– Dagen starter med en felles operativ og teknisk morgenbrif. Vi går gjennom alt fra vær, vind og bølger, siste døgnets oppdrag og dagens gjøremål. Teknisk avdeling forteller om status på flymaskinen, om noe må repareres, sier hun.

På møtet gjennomgår Thorbergsen administrative ting. Budsjetter og planer skal følges. Lønn og reise skal godkjennes. Arbeidsmiljøloven skal følges, så godt det lar seg gjøre. Etter morgenbrifen er det kontortid. Mailer gjennomgås, og det etableres en daglig oversikt over skvadronen. Det er en betydelig oppgave å følge alt som skjer.

– Jeg prøver å være flink på kontoret til klokken 09:30. Da er det kaffe i oppholdsrommet. Alt personell på vakt kommer, og det er en blanding av avbrekk og oppdatering, forteller hun.

Påvirkningskraft

Utover dagen kan det meste skje. Rett som det er må hun innom nybygget til 165 millioner kroner, der innredningen av 5500 kvadratmeter hangar og 500 kvadratmeter kontor allerede er i gang. Det er planlagt ned til minste detalj, og Thorbergsen synes

det er greit å ha en finger med i spillet når den nye arbeidsplassen for skvadronens 45 ansatte skal utformes.

Selv om de seks operative 330-skvadronene Banak, Bodø, Ørland, Florø, Sola og Rygge har fått en felles utforming, er det rom for lokale løsninger også. Ifølge Thorbergsen er ikke standardoppsetningen nødvendigvis brukervennlig.

– Jeg har fått lov å mene litt. Det er supert at vi får legge til rette for vår drift her, sier hun.

Thorbergsen forteller om et tiår der omstilling og rasjonalisering har ført til sentralisering av flere arbeidsoppgaver på færre medarbeidere, en omstilling hun har vært aktiv deltaker i også som Parat-tillitsvalgt. Moderniseringen av arbeidsplassen med nye lokaler kommer derfor som ekstra motivasjon.

– Det gjør noe med deg, det gir en boost. Det er bra, for arbeidsbelastningen øker jo for hvert år, sier hun.

Skarpere oppdrag

Etter terroranslaget mot regjeringskvartalet og Utøya 22. juli 2011 har også 330-skvadronen på Rygge fått et

ekstra, skarpt beredskapsoppdrag fra Justisdepartementet. Det krever ekstra øvingsaktivitet. Ved skvadronen har samtalene dreiet tilbake til 22. juli etter NRKs dramaserie denne vinteren.

– Vi var en del av det. Serien vinkler det veldig fint, med søkelys på det som faktisk skjedde rundt og ikke bare selve handlingen, mener Thorbergsen.

Thorbergsen husker den skjebningsvagre fredagen i juli for snart ni år siden. Hun var på handletur til IKEA i Oslo og fikk nyheten på radio da hun satte seg i bilen sammen med et vennepar. Det ble rask retur til Moss, og hun kontaktet jobben og kolleger ved skvadronen.

– En går jo inn i jobben med en gang og tenker hva kan en bidra med. Vi snakket mye om det etterpå, særlig med dem som var ute på oppdraget. De så og opplevde ting som vi andre knapt kan forestille oss. I bunn og grunn er jeg så takknemlig for de dyktige og gode kollegene jeg har, tenk så heldig jeg er. Og de er bitte litt heldige de også som har meg – jeg bruker å fleipe med å si at de redder liv, jeg redder dem, avslutter Trine Lise Thorbergsen. ■

Harstadværingen Thorbergsen flyttet til Moss og Rygge da hun ble kjæreste og senere giftet seg med en forsvarsmann stasjonert i Moss. Hun startet karrieren i Forsvaret etter at barna kom, og har aldri sett seg tilbake. Foto: Gorm K. Gaare

Jobb i Forsvaret er åpenbart noe som har fengst i familien Thorbergsen. Også eldstesønnen Joakim jobber ved 330-skvadronen på Rygge. Foto: Gorm K. Gaare

Parat mot NHO og Widerøe i Arbeidsretten

Parat mener Widerøe har brutt tariffavtalen med pilotene i forbindelse med at selskapet har sagt opp en ansatt.

Foto: Trygve Berglund

Christen Horn Johannessen.

Pilotavtalen i Widerøe har andre og strengere prosedyreregler enn arbeidsmiljøloven. Disse må ifølge Parat-advokatene Christen Horn Johannessen og Sigurd Øyvind Kambestad gjennomføres før arbeidsgiver kan gå til oppsigelse. Horn Johannessen sier selskapet har gjort seg skyldig i et tariffbrudd, og at oppsigelsen derfor må kjennes ugyldig. – Uten å gå i detalj mener vi også at det er mangler i grunnlaget for oppsigelsen, sier han.

Parat støtter prosjekt i Øst-Europa

Parats støtte til solidaritetsarbeidet går i år til et prosjekt i regi av ITF.

Det er Den internasjonale transportføderasjonens (ITF) prosjekt «Eastern European Low Cost Carrier Project 2020» som får årets solidaritetsstøtte fra Parat. Støtten er på 8000 euro. Parats nestleder Anneli Nyberg forteller at dette er et prosjekt spesielt rettet mot ansatte i lavprisflyselskaper som har baser i Øst-Europa. Et av målene for prosjektet er å bidra til å bygge opp fagforeninger.

Unn Kristin Olsen. Foto: Helene Husebø

Med klima som formål

Som et samarbeid mellom de norske hovedorganisasjonene hadde Arbeidslivets klimauke i februar et mål om å sette søkelys på miljøvennlige tiltak på arbeidsplassene.

Arbeidslivets klimauke er et årlig samarbeid mellom YS, LO, Akademikerne, Virke, Spekter, KS og NHO. Parat-leder Unn Kristin Olsen mener uka retter søkelyset mot et særs viktig tema for arbeidslivet, og bidrar til å minne oss på viktigheten av klimainngangsbetjent og klimatilstandene.

Tilbake som rådgivervikar

Siren Somby er tilbake som rådgivervikar på Parats regionkontor i Tromsø. Hun har en master i innovasjon, organisasjon og ledelse fra Norges fiskerihøgskole og har tidligere jobbet i NHO med kurs i arbeidsrett, varslings, HMS, medietrening og coaching.

Foto: Trygve Berglund

Siren Somby.

Rådgivervikar i Nord

Jo Sigurd Aurvoll startet den 2. januar som rådgivervikar ved Parats regionkontor i Tromsø. Aurvoll har tidligere jobbet i Forsvaret og UDI, hvor han var tillitsvalgt og verneombud. Han har en MBA fra Nord Universitet hvor han skrev masteroppgave om ledelse av frivillige.

Foto: Trygve Berglund

Jo Sigurd Aurvoll.

Parat vokser i Kystverket

Parat har en stor – og voksende – medlemsgruppe i Kystverket. I februar var tillitsvalgte på besøk på Parats hovedkontorer for å ruste seg for fremtiden.

Parats medlemsgruppe i Kystverket er i stor vekst, og i februar møtte de tillitsvalgte Parat-leder Unn Kristin Olsen og rådgivere fra Parats sekretariat i Oslo. På møteagendaen stod blant annet diskusjon om kommende omstillinger og andre utfordringer i Kystverket. Hovedtillitsvalgt Thor Messel forteller at stadig flere grupper ansatte søker seg til dem, og at det derfor er viktig å være forberedt på hvordan man best kan møte dem.

F.v.: Victoria Rynning (Parat), Odd Jenvin-Steinsvåg (Parat), Unn Kristin Olsen (Parat), Thor Messel (Kystverket), Turid Spicer (Kystverket). Foto: Vetle Daler

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord

(Nordland, Troms og Finnmark)

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor Fredrik Olsen, Troms og Finnmark fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

■ RU region Midt

(Trøndelag, Møre og Romsdal)

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Vigdis Rønningen, NTNU Trondheim

E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS,

Ungrepresentant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region Øst

(Innlandet, Oslo, Viken)

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm - NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant

E-post: Kathrine.fjell@sas.no

■ RU region vest

(Rogaland, Vestland)

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Vestland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Aina Helene Malja, Vestland fylkeskommune, Ungrepresentant

E-post: ainahelene@hotmail.com

■ RU region Sør

(Agder, Vestfold og Telemark)

Leder: Ragnhild Negård - NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård - Universitetet i Sørøst-.Norge

E-post: Nina.Odegard@hvb.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland - Fylkesmannen i Oslo og Viken

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Pia Helene Willanger
Forhandler*

*Vette W. Rasmussen,
Advokat*

*Thore Eithun Helland
Advokat*

*Grete Dieserud,
Forhandler*

*Thomas Lilloe,
Forhandler*

*Bjørn Are Sæther
Rådgiver*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Deltidsansatt

Jeg jobber deltid i et departement, men vil ha en større stillingsbrøk enn det jeg har i dag. Arbeidsgiver sier de ikke kan gjøre noe for meg. Har jeg ikke krav på å få 100 prosent stilling hvis det er arbeidsoppgaver til det?

Ingrid

Svar: Du har ikke krav på å få kunne jobbe så mye du vil. Det er den stillingsprosenten som du er ansatt i, som er førende for ditt ansettelsesforhold. Men ifølge statsansattloven § 13 har deltidsansatte i virksomheten fortrinnsrett til utvidet stilling fremfor at arbeidsgiver foretar ny ansettelse. Det betyr at dersom arbeidsgiver skal lyse ut en stilling som du er kvalifisert for, så kan du på visse vilkår få utvidet din stilling, fremfor at

arbeidsgiver foretar en ny ansettelse. Jeg anbefaler deg derfor å holde deg oppdatert på ledige stillinger i virksomheten og melde din interesse ved søknad på stillingene. Det kan tas hensyn til både faglige og personlige forutsetninger ved vurderingen av om en arbeidstaker er kvalifisert for stillingen.

Pia

Uten lønn

Jeg har nylig sagt opp min stilling innen salg, ettersom jeg skal begynne i ny jobb. Min nye arbeidsgiver driver innenfor samme bransje, men jeg skal nå jobbe med salg av andre type produkter enn det jeg gjorde tidligere. Arbeidsgiver truer med å gjøre konkurranseklausulen i arbeidsavtalen gjeldende, og jeg risiker å stå uten lønn i seks måneder. Kan de det?

Geir Ove

Svar: Merk at en konkurranseklausul kun gjelder så langt den er nødvendig. Dette innebærer at dersom de produktene du selger ikke er i konkurranse med din tidligere arbeidsgiver, vil det neppe foreligge grunnlag for å påberope en konkurranseklausul. I de tilfeller der arbeidsgiver har et behov for å verne seg mot konkurranse, plikter arbeidsgiver å lønne deg i perioden de nedlegger helt eller delvis yrkesforbud. Dette er nærmere regulert i arbeidsmiljøloven kapittel 14 A. Av loven følger det også en frist på fire uker etter mottak av oppsigelsen for å gjøre konkurranseklausulen gjeldende.

Vetle

Lekkasje i nykjøpt hus

Jeg og min kone kjøpte et sjøhus i Lillesand, og i prospektet og taksten stod det at det var oppdaget lekkasje på badet. Etter at vi var kommet godt i gang med oppussing av badet, sendte jeg en melding til selgerens forsikringselskap om lekkasjen. Jeg ville få inn et beløp vi kunne bruke på oppussingen, men vi fikk blankt avslag. Forsikringselskapet sa at vi visste om lekkasjen da vi kjøpte boligen, og vi hadde reklamert for sent, så vi hadde ikke noe krav på prisavslag. Kan en selger selge et defekt bad til noen uten at det får konsekvenser?

Bjarne Øyvind

Svar: Skal du ha krav på prisavslag ved kjøpt av brukt bolig, må det foreligge en mangel. En mangel kan være en feil ved huset, for eksempel en lekkasje på badet. Men de feil og mangler som du har sett på befaringen,

eller de feil og mangler som står nevnt i prospektet, taksten eller andre steder, er ikke en kjøpsrettslig mangel som kan danne grunnlag for sanksjoner mot selgeren av boligen.

Thore

Sykemelding og oppsigelse

Jeg har vært sykemeldt i ett år og en måned. Nå har jeg fått innkalling til drøftingsmøte, hvor det står at arbeidsgiver ønsker å vurdere arbeidsforholdet mitt. Kan arbeidsgiver si meg opp når jeg er syk?

Anne

Svar: Ja, etter ett år med sykemelding kan arbeidsgiver si deg opp. Før det har gått ett år, er du vernet mot oppsigelse på grunn av sykdom. Men dersom arbeidsgiver ønsker å si deg opp nå, må det være en saklig grunn for det. Det er ikke nok at du er syk. For å vurdere om det er saklig grunn til oppsigelse, vil mulighetene dine for å komme tilbake til jobben innen rimelig tid være viktig. I tillegg vil det være viktig å se på arbeidsgivers muligheter til tilrettelegging, og om tilrettelegging har vært forsøkt. Så selv om du ikke har et direkte vern mot oppsigelse på grunn av sykdom etter ett år, er det allikevel en høy terskel for å si deg opp.

Grete

Lønnsoppgjør

Jeg er i min første jobb og har bare vært med på lønnsoppgjør én gang tidligere. Da fikk vi beskjed fra Parat at rammen for oppgjøret var 3,2 prosent. Jeg har sjekket min lønn for i fjor, og kommer frem til at jeg bare har fått 2 prosent økning i 2019. Hvorfor får ikke jeg de 3,2 prosentene som var rammen?

Henrik

Svar: Rammen for et lønnsoppgjør består av mange elementer, blant annet overheng, generelle tillegg og lokale tillegg. Dette gjør at selv om rammen er 3,2 prosent, så er det ikke sikkert at månedslønnen øker med 3,2 prosent. Dette avhenger av hva man fikk året før, når man fikk reguleringen i fjor, og når man får reguleringen i år. Det er også slik at selv om rammen er 3,2 prosent, så er ikke dette en garanti for at alle får dette i lønnsøkning. Det man har krav på, er kun at lønnen er høyere enn en eventuell minstelønn eller de sentrale generelle tilleggene. Skal man ha noe mer enn dette, må dette forhandles frem lokalt. Vil du vite mer, må du ta kontakt med din lokale tillitsvalgte.

Thomas

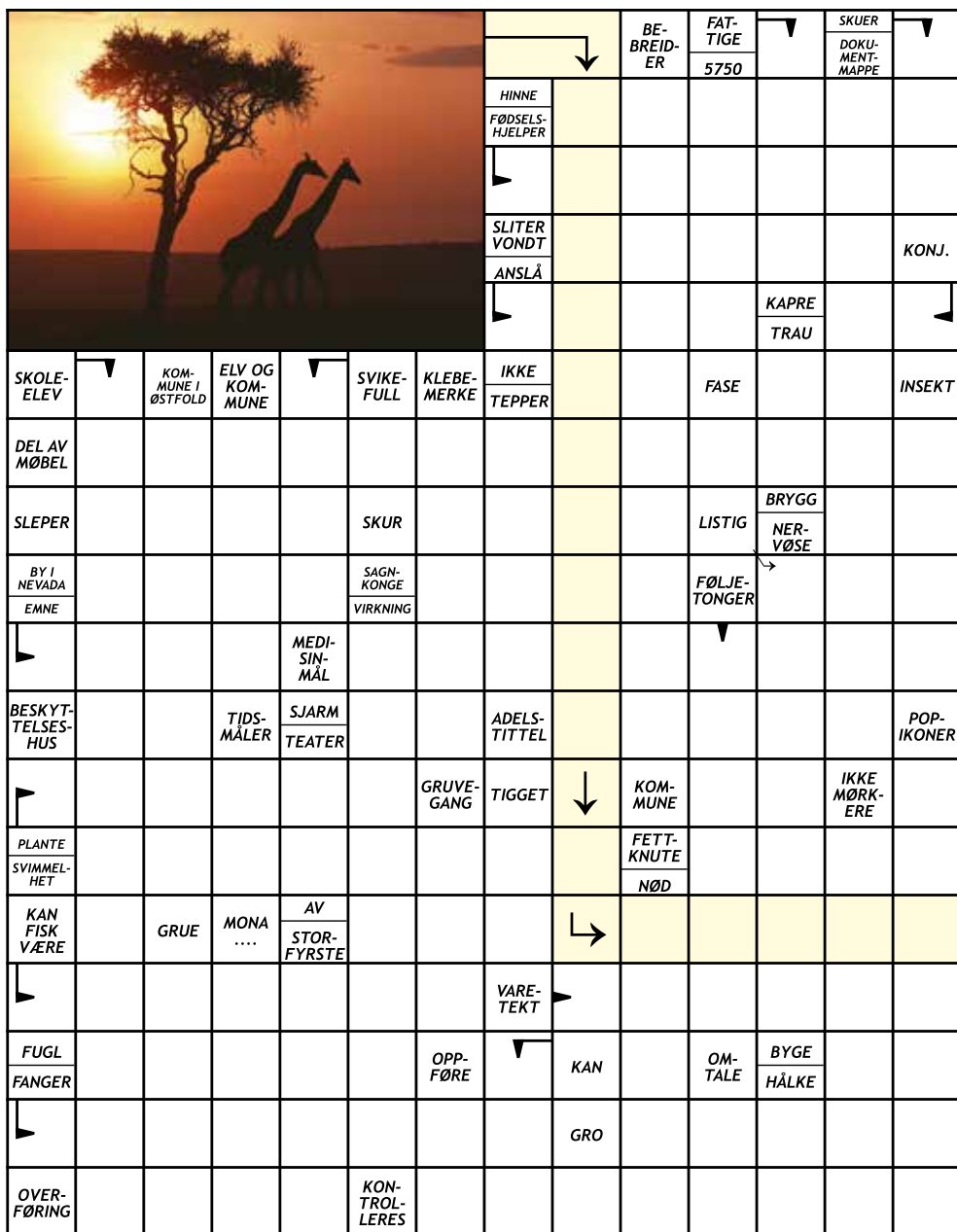
Videreutdanning

Jeg planlegger å videreutdanne meg. Har jeg krav på permisjon med lønn?

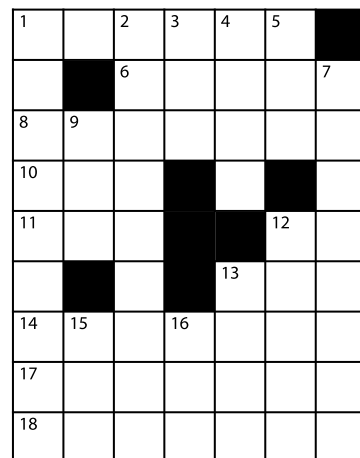
Helga

Svar: I KS' hovedtariffavtale finnes det bestemmelser som omhandler dette, nærmere bestemt § 14.2. Dersom du og arbeidsgiver blir enige om at utdanningen du tenker å ta er viktig kompetanse for å utføre din jobb, kan de innvilge permisjon med hel eller delvis lønn. Hvis arbeidsgiver mener at utdanningen du tar ikke er nødvendig for din nåværende stilling, har du også mulighet til å søke permisjon uten lønn, dette reguleres av arbeidsmiljølovens § 12-11.

Bjørn Are

MINI KRYSSORD

Vannrett

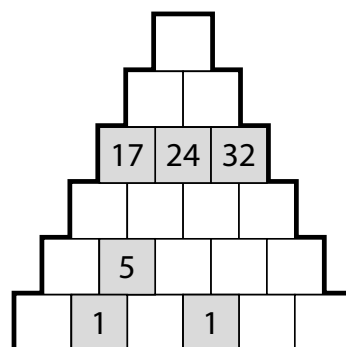
1. Innehaveren
6. Land i Afrika
8. Småfuglen
10. Vaske
11. Jorde
12. Smelte
13. Mottar
14. Liker ikke
17. Forbilder
18. Korridorene

Loddrett

1. Unisont
2. Klargjøringen
3. Flokk
4. Kvinne
5. Jomfruelige
7. Ledere
9. Atom
12. Skodden
13. Skrubbe
15. Pikenavn
16. Sediment

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 4 – 2019 er:

«GREIT Å HA EN MUR Å HVILE SEG VED» Den heldige vinneren er: Kristin Stensby, fra Hosle.

Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **29. mai 2020.**

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergsland@parat.com eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 1/2020». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

SUDOKU

	4	8	5		3	9		6
1	2		6				3	
				9	1			
	7	1	9	3		8		2
					4	3		
		2	8					
	1		4				8	
	8	4				5		1
9	5	6		8		4	2	

Lett

© Bulls

	2							5
	4	1		2	8		9	
		6	3	1			4	
1		9				4		
			8				3	
	8	4			3	9		6
			9		1			3
2	1	8					6	
9	6							

Middels

© Bulls

				2			7	
						4		
6				5		2	3	
		5		8	6	9		
			9	5	7	8		
	2	8			5			
	3			9		4		
8			5	3				6

Vanskelig

© Bulls

Æ	L	E	P	R	O	T	A	L	U	B	A	F	N	A
U	U	S	K	O	L	E	T	A	N	N	L	E	G	E
P	R	A	R	R	E	S	T	E	R	E	S	O	L	T
J	V	S	V	L	W	K	U	F	N	B	S	C	H	E
E	E	N	T	R	I	V	K	N	R	E	I	Ø	G	T
R	L	E	C	U	T	M	E	I	B	E	N	L	I	I
E	E	G	D	T	D	T	E	E	T	S	A	I	V	R
M	V	N	A	O	P	E	R	G	E	N	L	K	H	O
I	E	I	E	P	G	G	N	H	R	O	A	Ø	E	I
A	N	L	O	R	S	N	J	T	T	Ø	Y	W	S	R
A	E	E	I	K	M	E	A	S	B	R	N	K	Æ	E
R	T	D	I	Q	R	E	O	P	Y	O	Y	N	D	P
G	F	P	E	N	Æ	G	L	G	P	T	L	D	Å	U
E	E	F	E	Z	R	S	G	E	E	O	X	I	B	S
T	H	A	R	A	E	U	B	D	B	S	K	Z	G	A

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

E P S K R A T I S

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven S
- En meny
- Fortegnelse over retter og viner som et måltid er sammensatt av

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt. aa kan ofte stå skrevet baklengs.

ANTIKK
ARGE
ARGOSTOLI
ARRESTERES
BELEMRE
DELINGEN
FABULATOR
FREAKER
HØNSEHJERNE
HØYRYGG
JEREMIA
KOPPANG
LIMEGRØNN

LURVELEVENET
OPPTENNE
OSEBERGSKIPET
SKOLETANNLEGE
SKYTE
STUDENTBOLIG
SUPERIORITET

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakkauull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 29. mai 2020.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 1/2020».

Vinneren av hjernetrim i 4/2019 er Rigmor Leikny Jønvik, fra Levanger.

Vi krever vår andel

Det går mot lysere tider, dagene blir lengre, og vi nærmer oss vårens vakreste eventyr: tarifforhandlinger i de ulike sektorene. I Parat er vi vårt ansvar bevisst.

Det går bra i Norge, og det er god vekst i norsk økonomi, også i konkurranseutsatt sektor. Derfor ønsker vi å kreve vår andel av verdiskaping. Vi vil kreve en lønnsutvikling som sikrer reallønnsvekst for alle medlemmer.

Kompetanse i arbeidslivet er viktig for oss i Parat, og vi ønsker tariffesting av rett til kompetanseutvikling og tid til gjennomføring. Vi kommer også til å sette klima og miljø på dagsordenen under årets forhandlinger, og vil gå inn i årets tarifforhandlinger med et tydelig krav om at de ansatte må få utbytte av den verdiskapingen de er med på.

Vi har snakket mye om den norske modellen i Parat, nå setter vi den norske ledelsesmodellen på dagsordenen som årets flaggsak. Hovedmålet er å øke arbeidstakeres og arbeidsgiveres kunnskap om hva som kjennetegner god ledelse i Norge.

Det er tegn i tiden som peker i retning av at den flate og uformelle ledelsesmodellen vi er vant til her hjemme, er i ferd med å bli erstattet av en mer internasjonal modell der tydelige hierarkier og strammere styring er mer vanlig. Særlig gjelder dette i den delen av arbeidslivet hvor de ansatte ikke, eller i liten grad, er organisert.

For om vi kan peke på én ting som har vært typisk for den norske ledelsesmodellen, så er det nettopp en viss motstand mot hierarkier, sterk tiltro til våre kolleger og ledere, og skepsis til formelle regler og strukturer. Vi er vant til å vise hverandre tillit, være selvstendige i vårt arbeid og ha stor medvirkning som arbeidstaker og gjennom våre tillitsvalgte.

Nå i 2020 vil dere derfor høre oss snakke mye om ledelse. God ledelse, ledelse på norsk og våre krav til god ledelse. Vi jobber for at du som medlem skal få en enda bedre arbeidshverdag, og vi vet at en viktig brikke i puslespillet er ledelse – både ledelse generelt og ledelsen på den enkelte arbeidsplass.

Unn Kristin Olsen. Foto: Vetle Daler.

I disse dager snakkes det mye om klimautfordringene verden står overfor, og vi i Parat har også satt klima og miljø på dagsordenen. I kjent Parat stil skal vi ha en positiv, konkret og praktisk tilnærming til klimautfordringene, og det skal være forskningsbasert. Vi har inngått et spennende samarbeid med Norsk klimastiftelse, og vil sammen med dem lansere et tillitsvalgtverktøy.

Parat vil passe på at tiltak og grep vi går inn for har faktisk effekt, samtidig som vi ser at klima og arbeidsplasser kan komme i konflikt. Nettopp derfor er vi på vakt mot lettvinne klimakrav, som ikke vil virke på annen måte enn ved å sette verdiskaping i fare. Arbeidet for å redde klimaet må og skal ikke føre til arbeidsledighet eller nedbygging av velferdstjenestene våre. Vi skal greie begge deler!

*Jeg ser våren gå gjennom verden
Den legger igjen sin grønne latter
Og har en avtale med solen*
Lars Saabye Christensen

UK.Olsen

Unn Kristin Olsen
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 21 01 36 00 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Gruppeleder Inger Johanne Opseth

Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
ij.opseth@boots.no

Apotek1

Gruppeleder Monika Nilsen

Apotek 1 Vestvågøy
Telefon: 913 68 268
mjanilse@online.no

Vitusapotek

Gruppeleder Anita Sveum Nilsen

Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Liv Reisch

Sykehusapoteket i Trondheim
Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932
liv.reisch@sykehusapoteket.no

Vest:

Gunvald Iversen

Haukeland sykehusapotek
Telefon: 988 34 655
gunvald.iversen@sav.no

Sør-Øst:

Eva Irene Holmen

Sykehusapoteket sør/øst
Telefon: 926 33 390
eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no

Nord:

Beate Borge

Sykehusapoteket i Tromsø
Telefon: 415 13 546
beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther

bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Truls Bjørhei

truls.bjorhei@parat.com
Telefon: 456 03 093

Rådgiver Nathalie Gullager

nathalie.gullager@parat.com
Telefon: 482 84 449

Rådgiver Ståle Botn

stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen

unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Bjarne Rohde

Bjarne.Rohde@parat.com
Telefon: 993 07 930

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit

marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen

ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge

jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal

laila.saterdal@parat.com
Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmal

anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad

bente.hermanstad@parat.com
Telefon: 915 90 708

parat

parat.com

Nordea Direct

Boliglån fra
2,59%

Bytt til en bank med lav rente!

Som medlem i Parat kan du spare flere tusen kroner i året ved å flytte boliglånet til oss. Søk på **nordeadirect.no**, så ordner banken resten for deg.

Gjensidige Bank byttet navn til Nordea Direct 27.02.20, men du har fortsatt de samme gode medlemsfordelene. Akkurat som før!

parat

Priseks.: Boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag, nom. rente 2,59 %, eff. rente 2,67 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 733 976,-Gjelder for medlemmer i Parat som bruker banken aktivt. Prisen er pr. 18.10.19 for nye lån og kan bli endret.